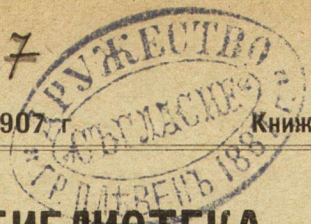

7067

ОБЩИНСКА БИБЛИОТЕКА

Мѣсечно списание пригодно специално за селскитѣ общ. управления.

Културенъ дѣецъ ли е общественя служитель.

До създаване закона за здруженията на държавнитѣ, окржжитѣ и общинскитѣ чиновници и служащи, послѣднитѣ два рода такива, имаха своя организация — емблемата за пазене интиреситѣ на изборнитѣ учредения и тѣхнитѣ служители. — Но, съ създаване на тоя законъ, който спѣва всѣкаква организационна идея въ срѣдата на чиновническитѣ корпорации, като естествено слѣдствие бе заглѣхването на тая нова организация, или пъкъ най малкото: измѣнението на основния ѳ уставъ и всички начала и принципи на които тя до него моментъ сжществуваше.

Какво става или ще става съ тая организация, щели тя усвои начина на дѣйствиe възприетъ въ извънредния учителски конгресъ и ще ли ѳ бжде това възможно, тукъ нѣма да разглѣждаме, защото то не е нашата цѣль, нашата тема.

Въпроса съ когото ще се занимаемъ тукъ е и ясенъ и твърдѣ важенъ. Той не побира въ своя кръгъ каква да е организационна идея и дѣйность, обаче по своя произходъ, дължимъ да отбѣлѣжимъ, че той върви паралелно съ тѣхъ. Нѣщо повече: културността на тия служители има твърдѣ много общо съ организацията му, безъ която тя остава почти неуяснена, неоткрита за широката маса народъ.

Но, макаръ и при липсата на тая организация, ний всѣ пакъ ще изнесемъ този въпросъ, когото слѣдъ като разглѣдаме по произходъ, ще видимъ дали общественя служитель има нѣщо общо съ народната ни съврѣмена култура и слѣдователно, дали неговитѣ нужди и изкания сж едноврѣмено не само частно негови, но и общо културни.

Съврѣменото общество и държавенъ строй, гледатъ на служителя при изборнитѣ учреждения съ едно най голѣмо хладнокрѣвие, безъ интиресъ и съ дори осѣдително игнориране въ всички положения и страни.

Никой не се интиресува отъ него, отъ сѣдбата му и винжки неговитѣ интиреси сж изложени на най-голѣми рискове.

Въ до освободителната епоха, служащитѣ въ общината сж се наричали, споредъ тогавашнитѣ турски нарѣдби «кетапчий» — писари. Едноврѣмено тогава тѣ сж бивали и даскали въ селото, и кетапчий и пѣвци въ църквата. На онова врѣме тѣ сж биле «всѣ и вся», тѣ всичко сж знаели и разпореждали, само защото епохата е била потънала въ крайно невѣжество.

Въ слѣдъ освободителната епоха дори до миналата 1905 год. той остана съ същото си име, прѣкръжчано на български: вмѣсто «кятапчия» — писарь.

Самото му наименование въ длѣжностъ, не ни обрѣща внимание, а даже то не е и важно.

Важното е условията при които този служащъ е живѣлъ и продѣлжава да живѣе.

Както до самия моментъ на освобождението, така и дълги години слѣдъ това условията на живота сж биле не само благоприятни, но даже и крайно благоприятни. Тогавашно не се е чувствувала никаква конкуренция, не е имало голѣми косвени данѣци, общ. налози и пр., които отпослѣ направиха прѣломъ въ условията на живота. Благодарение само на тия изгоди ний виждаме, че тогавашния писарь се е задоволявалъ съ скромната заплата 300—400, 500, а най вече 600 гроша годишно. Много на рѣдко и то кой знае какви сж биле подбудителнитѣ причини, сж давали нѣкому заплата 1000 гр. годишно.

Тия скромни, на видъ сега, заплати тогава сж бивали високо цѣнявани, защото и самитѣ пари тогава сж имали по голѣма цѣна, отъ колкото потрѣбителнитѣ прѣдмети. Нуждитѣ тогава не сж биле никакъ развити, даже и всрѣдъ буржуазнитѣ класи и затова ний виждаме въ тогавашно врѣме врѣдъ да е царувало онова охолство и безгрижие въ живота, отъ които днесъ само блѣнове сж останали.

Самата държава, самата страна наскоро тогава заживѣла свой самостоятеленъ животъ, далечъ е стояла отъ нѣкаква културность, отъ днешнитѣ нужди, които въ онова врѣме сж били ней само единъ идеалъ.

Слѣдъ врѣме, когато страната оформи своя мирогледъ за вжтрѣшна и външна управа, когато обстоятелствата, наложени ѝ отъ свободното ѝ положение като правова страна, я заставиха да се залови за народния културенъ подемъ и тласкъ, да изпъкне и заеме мѣстото си между цивилизования свѣтъ, нейнитѣ нужди, много естествено почнаха постепенно да се развиватъ. Тѣ отъ нищо и никакво достигнаха до това положение, въ което ги намираме днесъ и отъ което виждаме, че всѣ крачатъ напредъ.

Съ създаването на нови условия, подържането и разширяването на старитѣ такива, въ живота, безспорно е родиха се редица нужди на държавата, за посрѣщането на които потрѣбни сж материални срѣдства, а такива пакъ трѣбваше да се дирятъ въ касата на народа.

Като послѣдствие на това явиха се общ. налози, акциза, монопола, увѣличението на митата разнитѣ други берии и налози. Нѣма нужда тукъ да се доказва, че всички тия мита, берии и налози въведени подъ разни форми и наименования измѣниха условията на живота, поскъпиха всичко и тѣ паднаха върху плѣщитѣ на всички жители въ по голѣмъ или по малкъ размѣръ.

Тѣ изтикаха ония охолни врѣмеша, пълни съ нѣкогашни блаженства и ги замѣниха съ оскудеността, съ бързото осирмошаване на долната класа.

А това стана защото съ измѣна на обстоятелствата, измѣниха се нуждитѣ и на държавата и на народа.

Ний почувствувахме, че имаме нужда отъ училища, отъ сждилища, отъ финансова администрация, отъ воени сили, отъ администрация и изобщо отъ всичко това що виждаме, че ѣ наредено днесъ въ нашата страна.

И да се мисли, че нѣкои отъ тия наредби днесъ сж излишни, това би било неблагоприятно, оскудително.

Нашата млада държавица, съзнавайки нуждата отъ културность въ народа, залови се съ всички сили да създаде условията за културния напредкъ. Така тя на

всѣкадѣ казва «това и онова сж културни нужди». И съ това ний напълно сме съгласни.

Сжществуването обаче на една държава, не се дължи само на сжществуването на народа, а и най вече на нѣйнитѣ органи, които дерижиратъ управлението ѝ.

Селскитѣ общини, за които тукъ ще говоримъ, ако и да сж автономни — независими въ управлението си — еденици, не само че сж обизличени, като такива, но и въ съотношенията си къмъ държавната управа и нейнитѣ разклонения, тѣ сж безусловно длъжни да изпълняватъ всички изкания на правителството, да му даватъ всички необходими нему, за културното повдигане на страната, свѣдения и съдѣйствия.

Казахме, че въ първитѣ епохи на нашето възраждане въ селскитѣ общини най главна роль сж играли общ. писари. Тѣ сж биле единствения двигателенъ лостъ и ржководители на всички събития и съотношения между общинитѣ и държавната публична власть

Това свое сжщественно значение, тѣ не сж загубили и днесъ. Макаръ прѣзъ 1905 г. тѣ и да се прѣименуваха въ «секретарь бирници», това не само, че не измѣни и подобри тѣхното положение, но го и още по вече влоши. Тѣ се натовариха и съ общинското смѣтководство, изискаха имъ се по 1000 и 2000 лева номинални гаранции, за да се изоставятъ пакъ на произвола на сждбата, за да прибавятъ къмъ денонощната имъ работа и материална отговорность. Но и противъ този редъ на нѣщата ний не сме. Напротивъ той запълва извѣстно наше задоволство, защото виждаме сждбата на общинитѣ въ финансово отношение, повѣрена въ ржцѣтѣ на опитни и отговорни лица.

Погледнемъ ли вѣнъ отъ общинитѣ, ний ще срѣцнемъ на всѣкаде едно и сжщо: държавата се култивира, тя става културна еденица.

И разбира се, този развой и напрѣдѣкъ на страната въ културно отношение, се отдава въ заслуга на държавнитѣ органи.

Учители, чиновници отъ разнитѣ вѣдомства, малки и голѣми, бързатъ да изтъкнатъ прѣдъ обществото, че тѣ съ своята дѣйность сж спомогнали за културния

напрѣдкъ на страната, и да подчертаватъ като слѣдствие отъ това свойтѣ изкания за *културни*. Тѣ казватъ, че щомъ ний съ дѣйността си усилваме културността на народа, слѣдва че и всички наши изкания, които се наложиха отъ измѣненитѣ условия за живота, сж изкания чисто културни, а не наши. Или съ други думи, прѣмахнете културния устрѣмъ на народа, ще се прѣмахнатъ и нашитѣ изкания за гаранция на длъжноститѣ, за увѣличение заплатитѣ и пр. пр.

И погледнато право върху тоя въпросъ, тѣ сж много прави. Нищо по вѣрно отъ това.

Никой не може да успори културния развой и напрѣдкъ на страната. Сжщо така безспорно е, че тоя напрѣдкъ се дължи въ голѣмо количество на органиитѣ на държавното управление. Безъ тѣхъ, културността у насъ щеше да достигне до тамъ до гдѣто е въ Турция, Русия и др. тѣмъ подобни страни.

Но, намъ се струва, че въ тая културность, не сж взели участие само държавнитѣ органи на публичната ѣ власть. Има и други органи, които сж съдѣйствували най много за тая културность, които не сж работили отъ 8—12 и отъ 2—6 часа прѣзъ деньтъ, а денонощно; но за тѣхъ нищо не се говори.

Това сж служителитѣ въ изборнитѣ учреждения.

Да, тѣ сж работили безогледно на врѣме и лично спокойствие, безразлично отъ какви съображения, пкъ и сега всѣ така работятъ.

Но натъкнемъ ли се, макаръ и неволно, на въпроса за културния развой на страната, съ съжаление трѣбва да отбѣлѣжимъ, че за тия служащи и дума не става. Тѣ като, че прѣзъ това врѣме не сж работили държавната работа, като че ли никакъ не сж сжществували.

А това не е така.

Вгледаме ли се по добрѣ въ положението, вникнемъ ли безпристрастно въ психологията на въпроса, ще видимъ тия служители, сж основата, гранитния основенъ камъкъ, върху когото е сложена културността на нашата държава и народа.

Противни, на това, доказателства нѣма.

Каквото и да сж правила държавнитѣ органи за културния подемъ на страната тѣ всѣкога и за всичко сж се обръщали къмъ общинитѣ, ръководители на които сж тѣхнитѣ писари. Каквото послѣднитѣ сж давали, това е било основната база за понататъшна работа.

Не само майстора трѣбва да се цѣни, но и материала отъ който той твори. А този материалъ е плодътъ на селския писаръ.

Това сж два елемента, които единъ безъ другъ немогатъ, които се обезличаватъ.

Още по несправедливо е третирането на общ. служащи и въ отношение на тѣхнитѣ нужди.

Не е справедливо, когато държавата има нужда отъ нѣщо, да го изка съ простени и непростени срдѣства отъ общинскигѣ служащи, безъ да пита за това автономнитѣ общ. сдѣти, а когато тия служащи поизкатъ отъ държавата да урегулира тѣхнитѣ искания, тя ги праща при общ. сдѣти, които трѣбвало да се погрижатъ за свойтѣ служащи.

Сжщото е и за културността на страната.

Тая културность до очевидность ясно е, се дължи на съвокупната дѣйность и на държавни и на общ. органи.

Слѣдователно, ако държавнитѣ органи претендиратъ, че тѣхнитѣ искания сж културни, а не субективни, искания, защото тѣ съ своята служебна дѣйность сж съдѣйствували за културното развитие на страната и народа, логическото слѣдствие отъ това е: че и общинскигѣ служители, които сж давали всичкитѣ съдѣйствия на държавнитѣ органи за тая цѣль, сж културни дѣйци и тѣхнитѣ искания и нужди сж чисто културни нужди.

А щомъ това е така и тия чиновници и служащи, трѣбва да изпитатъ частъ отъ благата на една културна страна, които тя дава на своитѣ работници.

Но, тъкмо това е, което се не спазва.

Срѣдногорецъ.

Общинско Счетоводство.

Изпълнение на общинския бюджетъ.

(Продължение отъ кн. VII).

*
* *
*

Министерството на Вхтрѣшнитѣ Работи съ окръжното си отъ 19 октомврий 1906 г. подъ № 4622, като отмѣни приготвлението на допълнителнитѣ бюджети по начина указанъ въ чл. 251 отъ правилника за приложението на закона за селскитѣ общини и го замѣни само съ постановления на общинския съвѣтъ, по отношение констатиранитѣ обезщетения съгласно чл. 206 (по рано 184) отъ закона за полицията въ селскитѣ общини, нареди щото записването на тия обезщетения въ разходъ по общинския бюджетъ да става по § 18, защото специаленъ разходенъ параграфъ по бюджета за тоя видъ разходи нѣма.

Разглеждайки настоящия § 18, ний дължимъ да разгледаме и допълнението му, което станасъ горното окръжно, именно начина по когото ще става записването на разходъ събиранитѣ и изплащани на пострадавшитѣ обезщетения.

Щомъ сумата по едно или нѣколко констатирани обезщетения по силата на чл. 206 отъ закона за полицията въ селскитѣ общини, се събере и депозира въ общинската каса, секретарь бирника веднага пристѣпва къмъ изплащанието ѳ на потърпѣвшитѣ лица.

Изплащането на сумитѣ става срѣщу редовни издадени платежни заповѣди, къмъ които се прилагатъ: прѣписъ отъ заповѣдта на околийския началникъ, съ която е назначена арбитражната комисия и прѣписъ отъ протокола на самата арбитражна комисия, съ когото послѣдната е констатирала размѣра на обезщетението.

Платежнитѣ заповѣди се издаватъ направо на името на потърпѣвшия, който подписва разписката отпечатана

върху платежната заповѣдь. Тази разписка се обгербова съ 10 ст. гербова марка щомъ сумата е 10 и повече лева, смѣтано на всѣки 1000 л. по 10 ст. гербова марка.

Обезщетенията се изплащатъ направо на потърпѣвшитѣ, разбира се слѣдъ като прѣдставятъ бирническо удостовѣрение обр. № 2, за че не дължатъ данъци, или пъкъ ако не бжде наложенъ запоръ върху сумата, която има да получаватъ.

Ако обезщетението е на двѣ или по вече лица; т. е. загубата е нанесена на имотъ, който едноврѣмено се владѣе и притежава отъ двѣ и по вече лица и всичкитѣ сж поизкали съ едно заявление констатирване загубата, платежната заповѣдь се издава на имената на всичкитѣ и тѣ се подписватъ за получване на сумата.

Ако едноврѣмено се събира обезщетение за смѣтка на нѣколко отдѣлни пострадали лица, които нѣматъ нищо общо по между си и отъ които всѣки отдѣлно за себе си е поизкалъ констатирване загубитѣ, платежнитѣ заповѣди се издаватъ по отдѣлно на името на всѣки потърпѣвшъ.

Въ случай до събиране обезщетението, потърпѣвшия умрѣ или стане неспособенъ за самостоятелни сдѣлки — изгуби юридическитѣ си права, събраното обезщетение се прѣдава на неговитѣ наслѣдници, имеющи такива права.

Ако наслѣдницитѣ сж пълнолѣтни и никой отъ тѣхъ не се намира подъ настояничество, общинското управление имъ издава удостовѣрение, въ смисълъ, че дѣйствително тѣ сж наслѣдници на покойния, че сж пълнолѣтни, че никой отъ тѣхъ не е подъ настояничество и че тѣ иматъ пълно право да получатъ обезщетението събрано за смѣтка на покойния.

Ако ли пъкъ всичкитѣ наслѣдници или нѣкой отъ тѣхъ сж малолѣтни и слѣдователно намиратъ се подъ настояничество, общинското управление издава удостовѣрение, че всичкитѣ сж наслѣдници и иматъ право да получатъ сумата. На пълнолѣтнитѣ отъ тѣхъ издава удостоварение за пълнолѣтието имъ, а отъ настояника или настояницата на малолѣтнитѣ се изисква и прѣписъ отъ настояническия актъ.

Въ този случай платежната заповѣдь се издава пакъ на всичкитѣ на името, а подписватъ, пълнолѣтнитѣ за себе си, а за малолѣтнитѣ—настойника или настояницата.

Секр. бирника трѣбва напълно да изиска тия документи, инжче разхода му остава не правилно извършенъ.

До тукъ говорихме за обезщетения, които ставатъ съгласно чл. 206 отъ закона за полицията въ селскитѣ общини. Съ това обаче, въпроса се не изчерпва.

Тия обезщетения, за които говори чл. 206, се отнасятъ за случайтѣ указани въ чл. 203 отъ сжщия законъ, т. е. когато врѣдитѣ и загубитѣ сж нанесени отъ лица. Обаче тоя законъ визира и другъ родъ обезщетения за врѣди и загуби причинени не вече отъ лица, а отъ добитѣкъ.

Когато се залови добитѣка въ чужди имотъ и е причинилъ поврѣди и странитѣ не могатъ да се споразумеятъ върху сумата на обезщетението кметѣтъ назначава комисия, която ще стори това, възъ основа на чл. 166 отъ сжщия законъ.

Тия обезщетения съгласно чл. 169 отъ този законъ се събиратъ пакъ отъ секретарь бирника, безъ обаче да се записватъ на приходъ и разходъ по общинския бюджетъ. Тѣхното записване ще стане по книгитѣ за извънбюджетнитѣ постѣпления, като се третиратъ като депозитни суми.

Разбира се това ще стане, когато добитѣка е заловенъ и ступонина му е извѣстенъ. Ако послѣдния не е извѣстенъ, постѣпва се по начина указанъ въ чл. 172 отъ сжщия законъ.

Но, ако поврѣдата на полския имотъ е направена отъ добитѣкъ и нито той (добитѣка) нито пъкъ ступанитѣ му сж открити и най послѣ ако пждарѣтъ е изпълнилъ обязаността наложена му отъ чл 16 на закона за полицията въ селскитѣ общини, не бива да се мисли, че потърпѣвшия ще остане не обезщетенъ.

Въ този случай кметѣтъ постѣпва пакъ по начина учазанъ въ чл. 166. Комисията констатира размѣра на обезщетението и общинския съвѣтъ е длъженъ да постѣпи по начина указанъ въ чл. 206, т. е. да разхвърля обезщетението по равно на кжща; секр. бирника да го събере и прѣдаде на правоимащия.

Изплащанието на тоя родъ обезщетения и въ тѣзи само случай, ставатъ по сѣщия начинъ, както указахме и за обезщетенията констатирани по чл. 203 и изплащани по чл. 206 отъ закона за полицията въ сел. общини.

з. Благоустройство.

§ 19.

Поддържане съществуващитѣ пѣтища, мостове, улици, водопроводи, кладенци, чешми, канали, градини и пр. (чл. 72 п. 7 отъ закона за сел. общини, чл. чл. 71 и 89 отъ закона за полицията въ селскитѣ общини и правилникъ чл. чл. 342 и 343).

За да ни бжде по ясна материята, която има да разглеждаме на цитувания по горѣ параграфъ, най напредъ ще цитираме буквалнитѣ текстове на членоветѣ отъ закона за полицията въ селскитѣ общини и отъ правилника за селскитѣ общини, показани въ самото съдържание на параграфа.

Понеже прѣзъ миналата 1906 год. закона за полицията въ селскитѣ общини прѣтърпѣ измѣнения и допълнения, то и чл. чл. 71 и 88 показани въ параграфа, ставатъ сега 79 и 99, които гласятъ слѣдующето:

Чл. 79. «На кръстопѣтищата кметътъ поставя показателна таблица за посоката на пѣтищата — що се тамъ прѣсичатъ».

Чл. 99. «Кметътъ прѣглежда кладенцитѣ, чешмитѣ, рѣкитѣ и изворитѣ, находящи се въ територията на общината, и взема мѣрки да бждатъ винаги чисти.

Кладенцитѣ се ограждатъ и покриватъ съ канацы.

За водопоилица на добитѣка служатъ дървени или камени корита (улуци), които трѣбва винаги да бждатъ чисти.

Нарушителитѣ се наказватъ по членове 497 и 506 отъ наказателния законъ».

А отъ правилника за селскитѣ общини.

Чл. 342. «Освѣтъ кредититѣ за направа и поддържане улици, площади и мостове въ строителната черта на селото, прѣдвиждани въ редовния бюджетъ, които срдствата на общината позволяватъ, прѣдвижда се кредитъ и за направа и поддържане пѣтищата вѣнъ отъ строи-

телната черта, съгласно п. 2 на чл. 9 отъ закона за държавнитѣ и общинскитѣ пжтища, споредъ измѣненіята му отъ 1904 год.

При гласуване такъвъ кредитъ, общинския съвѣтъ опрѣдѣля за кои именно пжтищата ще се употрѣби сумата му, съгласно втората забѣлѣжка при чл. 9 отъ сжщия законъ».

Чл. 343. «Сумата на прѣдвидения въ бюджета кредитъ за направа и поддръжане пжтища внѣ отъ строителната черта на селото се внася на веднѣжъ или по части въ българската народна банка или клоноветѣ ѳ, а при нѣмане такива — въ съотвѣтнитѣ клонове на земеделѣиската банка, на безсрочна лихвена смѣтка, на името на министерството на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията, за да я употрѣби за цѣльта».

Отъ самото съдържание на настоящия параграфъ се разбира, че къмъ него се отнасятъ всичкитѣ разходи, необходими за *поддръжането* на сжществующитѣ пжтища, мостове, улици, водопроводи, кладенци, чешми, канали, градини и пр.

Поддръжането на тия общински имоти, се състои въ: малки поправки на мостоветѣ, улицитѣ вжтрѣ въ селото, прочистване и смѣняване счупени кюнци на водопроводи канали, поправка оградитѣ, вратитѣ и пр. на общински градини и други такива разноски, които ставатъ за тая цѣль, т. е. за поправки на поврѣдени части отъ имоти, които вече сжществуваатъ.

Трѣбва да се прави голѣма разлика между *поддръжане* на тия имоти и *построяване* нови такива. Когато разноскитѣ ставатъ за първия случай, тѣ се отнасятъ къмъ този параграфъ, а когато — за втория — къмъ специалния § 30, защото съставляватъ извънреденъ разходъ за общината.

Всѣ къмъ настоящия параграфъ се отнасятъ разходите които ставатъ за нови доставки на нѣкой принадлежности на тия имоти, напр. корита (улицы, постави) дървени или камени за чешмитѣ и кладенцитѣ, нуждни за водопой на добитѣка; кофи или други принадлежности за кладенцитѣ и пр.

Разносикът за които се споменава въ параграфа за поддържането на улицигѣ, се разбиратъ такива разноски и за ония улици, които сж шосирани—послани съ чакълъ, камъкъ, пѣськъ и пр. Тѣ се изплащатъ отъ общ. каса, само въ такъвъ случай, когато малката поврѣда на една шосирана улица, неможе да се поправи въ натура отъ населението.

Въ всѣка община, въ чийто районъ има кръстопътища, които водятъ по разни направления и къмъ различни населени центрове или мѣстности, кметътъ е длъженъ да поставя на кръстопътя таблици (надписи) съ обозначение кой пътъ за кое населено мѣсто или мѣстностъ отива.

Разносикътъ, които ще станатъ въ случая за купване дъската, върху която ще се напише горното указание, за дървото върху което ще се постави дъчицата, както и разносикътъ за написване указанието и поставянето му на самото мѣсто, се отнискатъ къмъ настоящия параграфъ.

Всѣ пакъ къмъ този параграфъ се прѣдвижда кредитъ за поддържане пътища вънъ отъ чертата на селото, за които говорятъ чл. чл. 342 и 343 отъ правилника за прилагане закона за селските общини и чл. 9 ал. II отъ закона за държавните и общинските пътища.

Този кредитъ обаче, неможе да се разходва отъ общинското управление за никакви други нужди, а се внася въ банката на името на министерството на общественитѣ сгради, пътищата и съобщенията, само което може да разполага съ него.

Прѣдвиждането на този кредитъ въ отдѣленъ параграфъ не бива да става, защото неговото мѣсто е къмъ настоящия. Цѣлия кредитъ по този параграфъ се утвърждава въ една обща цифра и къмъ § се прилагл обяснителна вѣдомостъ, въ която се указва каква частъ отъ общия кредитъ ще остане за поддържане мостове, чешми, кладенци и пр. и каква за пътищата — която ще се внесе въ банката или контролорствата, споредъ специалнитѣ наставления на резективнитѣ окр. инженери.

Разходитѣ по настоящия параграфъ се извършватъ безъ участие на тържната комисия, ако за прѣзъ цѣлата

година подържането на мостоветѣ, чешмитѣ, кладенцитѣ и пр. не сврува повече отъ 100 лева и ако общ. съвѣтъ е опрѣдѣлилъ размѣра на такива разходи до 100 лева. Но, ако тоя размѣръ се укаже недостатъченъ, разходите ставатъ обязательно чрѣзъ тържнитѣ комисии.

Произвеждатъ се търгове, разбира се за по голѣмитѣ доставки и поправки, на общо основание. Ако производството на търга бжде невъзможно, тогава се прилагатъ въ дѣйствиe чл. чл. 42 и 43 отъ закона за общественитѣ прѣдпроятия и окръжното № 5115/906 г. на министерството на вътрѣшнитѣ работи.

Въ размѣра 100 лева, който може да се харчи безъ търгъ по подържане на мостоветѣ и пр., не влиза кредита прѣдвиденъ за поддържане пхтищата извънъ чертата на селото и който се внася въ банката или контрольорството.

Всичкитѣ разходи направени по подържането на чешмитѣ, мостоветѣ и пр. се оправдаватъ съ разписки отъ лицата, които сж работили и поправили имота.

Тия разписки се прилагатъ къмъ издаденитѣ за цѣлѣта платежни заповѣди.

Ако поправката и подържанието е станало посрѣдствомъ търгъ, къмъ издадената платежна заповѣдъ се прилага цѣлата търгова прѣписка.

Кредита, който се внася за поддържане пхтищата по чл. 9 ал. II отъ закона държавнитѣ и общ. пхтища, се оправдава съ документи, когото издава учреждението въ което се внася сумата, или съ прѣписъ отъ нето. Издаденитѣ по този случай платежни заповѣди подлежатъ на тербовъ налогъ и тѣ се издаватъ на секретарь бирниково име.

§ 20.

Поддържане и подобрене на гробищата
(чл. 72 п. 8).

Както и по § 19 казахме, че подъ думата *поддържане*, се разбира посрѣдствомъ ежегоднитѣ малки поправки на извѣстно нѣщо да се намира то въ постоянно добро положение, сжщо така ще кажемъ, че и тукъ трѣбва да се разбира сжщото.

Поддържането на гробищата се състои въ поправките на входните врати (порти), на стобора, ако сж заградени съ стоборъ, на окопа (ровътъ), ако сж съ ровъ.

Обаче, ако гробищата не сж заградени нито съ стоборъ, нито съ ровъ (окопъ) и общинския съвѣтъ вземе рѣшение за заграждането имъ, — разходитѣ които ще станатъ за това сж разходи извънредни и се отнасятъ къмъ параграфъ 30 отъ бюджета «нови общински сгради пристройки и пр.».

Мѣстото за нови гробища се опредѣля съ рѣшение на общинския съвѣтъ, при спазване закона за благоустройството на населенитѣ мѣста въ княжеството и чл. 288 отъ правилника за прилагане закона за селскитѣ общини, по начина указанъ при разглеждане § 4 на приходната часть на бюджета.

Подъ думата *подобръние* на гробищата се разбира подобрънието имъ вжтрѣ въ оградата въ всѣко отношение; т. е. посаждане овощни дръвчета, реголацията имъ на категории и пр.

Всичкитѣ разходи произведени за поддържане и подобръние гробищата, се отнасятъ къмъ настоящия параграфъ и се извършватъ само отъ кмета и секретарь бирника, когато кредита за това достига до 100 лева. Но, ако за поддържането и подобрънието имъ е нуженъ по голѣмъ кредитъ отъ 100 лева, тѣ се извършватъ съ участието на тържната комисия, или пъкъ по начина указанъ въ чл. чл. 42 и 43 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия и окржното на министерството на вжтр. работа № 5115/906 год.

Въ първия случай разходитѣ се оправдаватъ съ прилагане къмъ платежнитѣ заповѣди разписки отъ работницитѣ (надничаритѣ). Въ втория—къмъ платежнитѣ заповѣди се прилагатъ самитѣ тържни прѣписки или пъкъ договора сключенъ за отдаване поправките и подобрънието на гробищата, по доброволно съгласие, ако това така е станало.

§ 21.

Освѣтление улицитѣ поне прѣдъ помѣщеніето на кметството, прѣдъ църквата, училищата и общинския хамбаръ (чл. 72 п. 2) по контрактъ или по особна смѣтка.

Всѣка община е длъжна да постави поне по единъ фенеръ прѣдъ помѣщеніето на кметството, прѣдъ църквата, училищата и общинския хамбаръ и да поддържа постоянно — всѣка нощъ, освѣтлението прѣдъ тия обществени сграли.

Общини, въ районитѣ на които има желѣзно пжтни станции, спирки или приставища, тоже сж длъжни да освѣтляватъ улицитѣ и пжтищата които съединяватъ селото съ гаритѣ, спиркитѣ и пристанищата. Това задължение имъ се налага отъ обстоятелството, че тѣ като станционни села и общини, получаватъ приходи отъ кривина и кантарина и слѣдователно трѣбва да дадѣтъ всички срѣдства за да направятъ пжтуването на пжтницитѣ отъ населенія центръ до гарата, спирката и пристанищата по удобно, сигурно и безопасно.

Разходитѣ за освѣтлението на тия мѣста се състоятъ въ копуването на: газъ, ламби, шишета за ламби, кибритъ, фитилъ, машинки за ламби, фенери, стълбове за фенери и др. прѣдмети, които сж необходими за освѣтлението.

Освѣтлението за което тукъ се говори, може да бжде подържано направо отъ самата община, ако числото на фенеритѣ е доста ограничено и затова сж достатъчни 100 лева годишно, или пъкъ чрѣзъ прѣдприемачъ, ако числото на фенеритѣ е твърдѣ голѣмо и за това сж потрѣбни по вече отъ 100 лева.

Общини, които подържатъ освѣтление на улици и пжтища (посета) до гари, спирки и пристанища, обязательно трѣбва да отдаватъ освѣтлението на прѣдприемачъ. Това се налага отъ редовното подържане на свѣтлението и отъ формалността за оправдаване направенитѣ и нуждни за него разходи.

Търгитѣ за освѣтлението на общественитѣ мѣста, се отдава по правилата на закона за общественитѣ прѣдприятия, като се конкурира съ малонадаване на единъ фенеръ и една нощъ. Въ поемнитѣ условия се

указва точното число на всички фенери, освѣтлението на които ще се подържа прѣзъ цѣлата година.

Разходитѣ извършени за освѣтлението подържано направо отъ общината, се оправдаватъ съ разписка отъ продавачитѣ на прѣдметитѣ нуждни за освѣтлението. Но, когато послѣдното е отдадено на прѣдприемачъ, ако изплащането е на срокове, постъпва се по начина когото указахме при разглеждането на §§ 6 и 7 отъ разходната частъ на бюджета, а ако срокътъ за изплащане сумата е само единъ, къмъ платежната заповѣдь се прилага цѣлата гържна прѣписка.

Къмъ този § други разходи, напримѣръ каквито сж тия по § 7, не могатъ да се отнасятъ.

§ 22.

Отчуждаване мѣста и сгради по планиране населенитѣ мѣста (чл. 72 п. 16).

Закона за благоустройството на населенитѣ мѣста въ княжеството, изисква обща регулация на всички населени мѣста безъ изключение. И ако тази регулация до сега не е станала, т. е. не е приложенъ закона на всѣкадѣ, небива да се мисли, че това всѣ така ще остане и че нѣма да дойде день въ когото регулацията на населенитѣ мѣста нѣма да се наложи и осжществи.

Такива прѣдположения сж много погрѣшни.

Както и да е, прѣдъ видъ, че нашата цѣль тукъ не е да разглеждаме регулацията на населенитѣ мѣста, а да укажемъ правилата и начина по които ще става изплащането на отчужденитѣ мѣста и сгради поради регулацията на населенитѣ мѣста и затова ний ще се спрѣмъ само върху тая цѣль.

При прилагане закона за благоустройството по отношение регулацията на населенитѣ мѣста, ще станатъ безсъмнено отчуждения нѣкждѣ на общински мѣста за въ полза на частни лица, а нѣкждѣ обратното, т. е. отчуждения на частни сгради и мѣста за общинска полза, т. е. за улица, площадъ и пр.

Отчужденията за които казахме по горѣ, и изплащането на които ще става отъ общината по настоящия параграфъ, трѣбва се разбиратъ само за ония мѣста

коитѣ сж вжтрѣ въ чертата на населеното мѣсто, но въ никой случай не ония, които сж вѣнъ отъ тая черта.

Щомъ едно село бжде планирано и общия регулационенъ планъ бжде удобренъ и влезе въ сила, слѣдъ спазване всичкитѣ формалности прѣдвидени въ закона за благоустройството, ще стане ясно тогава за общин. управление и общинския съвѣтъ кои частни сгради и мѣста се отчуждаватъ за улици и площади вжтрѣ въ населеното мѣсто (села, махли и колиби). Едноврѣмено съ това ще се знае и пространството на отчуждаемитѣ имъ сгради и мѣста.

Изплащането на такива мѣста може да стане периодически (въ 2—3 години) и наведнѣжъ. Това зависи отъ количеството на отчужденитѣ сгради и мѣста и тѣхната стойность.

Въ единия или другия случай на всичкитѣ частни лица, чийто сгради и мѣста се отчуждаватъ се откриватъ отдѣлни смѣтки въ книгата за отчужденията на недвижими имоти (обр. № 45) въ които се нанасятъ всички задължения на общината къмъ частнитѣ лица и на послѣднитѣ къмъ първата, ако има такива. Тия смѣтки по книгата обр. № 45 се водятъ точно по указанията на чл. 395 и 396 отъ правилника за прилагане закона за селскитѣ общини.

За да бжде изплатенъ отчужденъ имотъ за регулация, най първо ступанина на такъвъ имотъ трѣбва да прѣдстави на общината нуждния крепостенъ актъ, инжче изплащането е нередовно. Освѣнъ това трѣбва да се изисква отъ такива лица, още: свидѣтелство отъ земледѣлската банка и бирническо удостовѣрение обр. № 2, че то нѣма никакви задължения къмъ тѣхъ.

Върховната смѣтна палата, като е разгледала въпроса по прилагане къмъ платежнитѣ заповѣди, съ които се изплаща стойността на частни отчуждени за регулация имоти, крѣпостни актове, е издала слѣднѣното рѣшение, което министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи е обявило съ № 1426 отъ 8 априлъ 1905 г.

Върховната смѣтна палата, съ писмо отъ 6 того подъ № 1999, съобщава слѣднѣното.

«Послѣдствие надписа ви отъ 4/III т. г. подъ № 933, поставенъ върху рапорта на русенския окр. управителъ отъ 24/I т. г. подъ № 875, съ който надписъ изкате да се отговори на долнитѣ въпроси на туграканския градски общински кметъ: 1) кога се отчуждава единъ цѣль имотъ за урегулiranje на улици, трѣбвали да се прилага къмъ платежната заповѣдь, като оправдателенъ документъ, и крѣпостенъ актъ за този имотъ? 2) Когато се отчуждава само часть отъ нѣкой имотъ, трѣбвали пакъ въ случая крѣпостенъ актъ? 3) Какъ да се постъпи при отчужденето изцѣло на нѣкой имотъ или часть отъ него, когато ступанинътъ му, отъ желание да не се отчужди, не иска да издаде крѣпостенъ актъ? 4) По какъвъ начинъ би могло се доставятъ крѣпостни актове, за имоти, които сж спорни или подъ запрѣщение, — имамъ честь да ви съобща. г-не министре, че общото събрание на върховната смѣтна палата въ засѣданието си на 2 того по тѣзи запитвания взе слѣдующето рѣшение:

1) За оправдаване на разходи по отчуждаване на мѣста и сгради по планиране на града между другитѣ разходо-оправдателни документи, слѣдва да бждатъ прѣдставлявани отъ получателитѣ на сумитѣ и самитѣ крѣпостни актове за отчужденитѣ имоти.

2) Когато се отчуждаватъ вакуфски имоти и такива на благотворителни дружества, или на църковни и училищни настоятелства, правособствеността на които имоти отъ никого не е оспорявана, а притежателитѣ имъ нѣматъ крѣпостни актове, изплащането може да стане и безъ да бждатъ прѣдставлявани такива актове.

3) Когато отъ извѣстенъ имотъ е отчуждена само една часть, то получателътъ на сумата трѣбва да прѣдстави крѣпостния си актъ, отъ който общината задържа прѣписъ, а върху оная на притежателя отбѣлѣзва каква часть е отчуждена.

4) Въ случайтѣ когато стопанитѣ на отчужденитѣ за обществена полза имоти не искатъ да прѣдставятъ на общинското управление крѣпостнитѣ си актове, отъ желание да не имъ се отчуждаватъ имотитѣ, или пъкъ когато отчужденитѣ имоти сж спорни или подъ запрѣщение, въ такива случаи да се постъпва съгласно чл. 44

отъ закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза».

Освѣнъ крѣпостнитѣ актове, свидѣтелства отъ землед, банки и бирницитѣ, къмъ общата връзка документи за тримѣсечието прѣзъ което се изплащатъ такива суми, се прилага прѣписъ отъ цѣлата прѣписка по отчуждението.

Ако нѣкой ступанинъ има задължения къмъ бирника или земледѣлческа банка, сумата не му се прѣдава, а се изпраца по принадлежностъ слѣдъ изпълнението на всички формалности.

Когато ставатъ отчуждения на частни имоти за подъ шосета внѣ отъ чертата на населеното мѣсто, стойността на такива имоти не се изплаща отъ общинската каса.

Споредъ закона за държавнитѣ и общ. пжтища, посетата биватъ два вида: държавни — подържани отъ държавата и общински — подържани отъ окр. съвѣти.

Общинитѣ само помагатъ на окржжитѣ съвѣти въ подържането на общинскитѣ пжтища.

За отчужденията на части мѣста за подъ общински шосета, ето що гласи казания по горѣ законъ.

Чл. 25. Изплащането на отчужденитѣ земи и пр. за нуждата на държавнитѣ пжтища, става отъ държавното съкровище, а за нуждата на общинскитѣ — отъ съответствующитѣ окржжни постоянни комисии, чрѣзъ постановление утвѣрдено отъ министерството на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията.

Послѣдния родъ отчуждения посочваме тукъ само за да дадемъ възможностъ на отчетниците да ги изучатъ и не правятъ грѣшки съ изплащането имъ отъ общинската каса.

(Слѣдва).

Служебни.

Приложение на закона за полицията въ селскитѣ общини.

Въ една отъ излезлитѣ книжки на списанието, като разгледахме на кратко, нѣкой неправилни прилагания на тоя законъ, обѣцахме въ скоро врѣме да се занимаемъ по подробно съ закона за полицията въ селскитѣ общини и прилагането му. Това ще изпълнимъ сега.

Закона за полицията въ селскитѣ общини, има за цѣль най главно да гарантира интереситѣ на земледѣлческото население, даже и когато върху тѣхъ се постѣгне отъ неизвѣстни злосторници.

Ползата която земледѣлцитѣ има да получаватъ отъ този законъ, както и очаквающитѣ добри резултати, споредъ волята на законодателя, могатъ да се реализиратъ само при такива условия, когато неговото прилагане става добросвѣстно и въ хармония съ всички ония дѣйствующие закони, които засѣгатъ извѣстна материя, срѣщана при изпълнението на установена наредба съ сѣщия законъ.

За да се занимаемъ съ въпроса за прилага закона за полицията въ селскитѣ общини, безпорно е, заставиха ни своеобразноститѣ усвоени като закони поводи и правила отъ младото още и не закрѣпнало секретарь бирничество, въ много случай по това прилагане. И тукъ ний ще се помъчимъ да разгледаме всички ония постановления отъ тоя законъ, въ изпълнението и прилагането на които взематъ прѣко участие самитѣ секретарь бирници.

Както казахме този законъ има за цѣль да гарантира интереситѣ на земледѣлцитѣ, които единъ пжть накарнени, — тѣ се обезщетяватъ взаимно отъ всички жители на селото въ района на което е станала загубата.

Обезщетенията споредъ закона биватъ за причинени поврѣди два вида: *поврѣди отъ добитѣкъ и поврѣди отъ хора.*

Ще разгледаме всѣка отъ тия два вида поврѣди по отдѣлно, защото и самия законъ ги подвежда подъ особна класификация.

а) *Поврѣди отъ добитѣкъ.*

Поврѣди причинени отъ добитѣкъ на полски имоти, се разбиратъ поврѣдитѣ нанесени върху всичкитѣ видове засѣти полски култури, само отъ добитѣтъ.

Констатирването на тоя видъ поврѣди става по особенъ редъ, отъ особна комисия, назначена отъ кмета съ заповѣдъ, по устно или писмено заявление на пострадавшия. Комисията се състои отъ лицата изброени въ чл. 166 отъ закона. Тя констатирва загубитѣ тогава, когато тѣ сж причинени само отъ добитѣкъ и този добитѣкъ е заловенъ и се намира въ общинския оборъ, безъ да се гледа дали ступанина на заловения добитѣкъ е издиренъ или не.

Когато заловения добитѣкъ не е извършилъ никакви поврѣди, загуби не се констатирватъ, а отъ ступанитѣ на такъвъ добитѣкъ се събира глобата указана въ чл. 164 и 165 отъ същия законъ. Налагането глоба, става послѣдователно толкова пжти и въ такива размѣри, колкото пжти и въ каквото врѣме, е заловенъ добитѣка на единъ и сжщъ ступанинъ, както постановява закона въ цитиранитѣ членове.

Ако нанесената поврѣда отъ добитѣкъ се открие безъ да е заловенъ самия добитѣкъ и слѣдователно не може да се залови отговорното лице отъ което да се събере обезщетението, а и полския падаръ не е заявилъ за тая поврѣда въ срокъ 24 часа отъ нанисането ѝ на кмета (чл. 16 отъ закона), за размѣра на обезщетението отъ такава поврѣда и въ такъвъ случай, отговаря лично пждаря, който плаща обезщетението на пострадалия земледѣлецъ.

Констатирането на поврѣдата и отдѣляне размѣра на обезщетението става по устното или писменото заяв-

лението на уврѣдената страна прѣдъ кмета, който веднага назначава комисията указана въ чл. 166 отъ закона.

Въ състава на тази комисия, вмѣсто ступанина на добитъка, който е причинилъ поврѣдата, влиза пждара, понеже първия е неизвѣстенъ. Въ протокола на комисията, слѣдъ като се изброятъ обстоятелствата при които е станала поврѣдата и свѣдѣнията, за които говори чл. 166, указва се, че опрѣдѣното обезщетения ще се изплати отъ пждара, съгласно чл. 16 отъ сжщия законъ.

Когато пъкъ добитъка е заловенъ на мѣстото на поврѣдата и откаранъ въ общинския оборъ, комисията се състои отъ сжщия съставъ, въ който влиза и ступанина на добитъка, ако е извѣстенъ. Но, ако послѣдния не се знае кой е, тя извършва своята обязаность и безъ него.

Слѣдъ като комисията опрѣдѣли размѣра на обезщетението и състави своя протоколъ, послѣдния заедно съ заповѣдта за назначението на комисията се прѣдава на секретаръ бирника за изпълнение.

Тъй прѣдадения протоколъ, разбира се слѣдъ като е билъ изпълнелъ и чл. 167 отъ закона, ако е имало споръ върху опрѣдѣленото обезщетение, има сила на изпълнителенъ листъ и подлѣжи веднага на изпълнение. Секретаръ бирника е длъженъ да приведе въ изпълнение таквъ протоколъ веднага, безъ никаква забава и отлагане.

Ако констатираното обезщетение слѣдва да се изплати отъ виновния пждаръ, то се събира отъ него доброволно или екзекутивно. Ако ли пъкъ добитъка е заловенъ и затворенъ въ общинския оборъ, и ступанина му е извѣстенъ, той не се прѣдава на послѣдния до тогава, до когато не изплати слѣдующата се глоба и обезщетението. Ако таквъ ступанинъ не изплати доброволно тия суми, сжщия день се поканва писмено отъ страна на общинското управление да стори това въ срокъ една седмица. Не стори ли това въ този срокъ, заловения добитъкъ се продава на публиченъ търгъ, слѣдъ изтичане на седмичния срокъ и отъ добитата стойность се задържатъ разносикитѣ за храна на добитъка, глобата, и размѣра на констатираното обезщетение. Ако има разлика, тя се прѣдава на ступанина на добитъка. Но,

ако продажната стойност на добитъка не може да покрие сумата която се дири отъ ступанина му за глоба, за обезщетение и за разноски по прѣхраната му, разницата (недостига) се събира ексекутивно, сжщия день въ когото е произведена продажбата.

Отъ така получената сума, размѣра на глобата и разносикитѣ за храна на добитъка се записва на приходъ по книгитѣ на общината, а обезщетението се прѣдава на правоимащия.

Когато пѣкъ добитъка е заловенъ въ общинския оборъ, но ступанина му не е откритъ, общинското управление пази срокъ отъ 10 лена (чл. 172) отъ заловянето му. Не се ли укаже ступанина въ този срокъ, добитъка се продава на търгъ, като се счита за «юва». Отъ добитата сума се изплащатъ всички станали разноски по прѣхраната му, глобата и обезщетението. Ако слѣдъ това остане свободна сума — разлика, тя се изпраща отъ кметството по официаленъ редъ на респективната постоянна комисия, въ приходъ на която оставатъ всички суми отъ «ювитѣ», съгласно чл. 48 п. д отъ закона за окржжитѣ съвѣти. Заедно съ свободната сума се изпраща на постоянната комисия, цѣлата тържна прѣписка по продажбата на «ювитѣ», и смѣтка за одържанитѣ и изплатени суми за разноски по прѣхраната, за глобата и за обезщетението.

Ако ли пѣкъ върху полскитѣ посѣви на извѣстенъ земледѣлецъ е нанесена поврѣда отъ добитъкъ и самия добитъкъ не е заловенъ, нито пѣкъ е издиренъ ступанина му и пждара е заявилъ кмету въ срокътъ прѣдвиденъ въ чл. 16 отъ закона и слѣдователно нѣма нито едно лице, което да отговаря за причиненитѣ поврѣди, въ такъвъ случай слѣдъ като комисията опрѣдѣлена въ чл. 166 отъ закона опрѣдѣли размѣра на обезщетението, въ протокола си отбѣлзва, че не се знае нито злосторника, нито добитъка е заловенъ, нито пѣкъ пждара е отговоренъ, защото е изпълнилъ прѣдписанията на чл. 16 отъ закона, прѣдава го (протокола) на общинския кметъ за провеждане въ изпълнение.

Щомъ общ. кметъ щомъ получи такъвъ протоколъ, и то при изричното това условие — когато нѣма нито

едно отговорно лице, длъженъ е въ срокъ една седмица отъ получването му (чл. 206) да го внесе въ общинския съвѣтъ, който взима рѣшение да се разхвърля сумата по равно на кжща, по реда, както става това и за поврѣдитѣ причинени отъ хора. Въ този случай секретаръ бирника прави списъкъ и събира сумата, която е длъженъ въ срокъ три мѣсеца отъ констатиране поврѣдитѣ да прѣдаде на потърпѣвшия.

Тукъ трѣбва да се прави голѣма разлика въ начина на събиране такива суми. Никога не бива да се мисли, че обезщетението за причинени поврѣди отъ добитъкъ, се събиратъ въ всичкитѣ случаи отъ населението, по реда указанъ въ чл. 206 за поврѣдитѣ причинени отъ хора. Винжги трѣбва да се прави голѣма разлика между тия два вида поврѣди и прилагането на мѣркитѣ установени за единия видъ поврѣда, неможе да става за смѣтка на другия. Така, мѣркитѣ установени за събиране ебезщетението на поврѣди причинени отъ добитъкъ, въ никой случай не могатъ да се прилагатъ при събиране обезщетение за поврѣди причинени отъ хора. И обратното, мѣркитѣ за събиране обезщетение за поврѣди отъ хора, немогатъ да се приложатъ при събиране такива за поврѣди причинени отъ добитъкъ, освѣнъ въ крайния случай, когато нѣма отговорно лице.

Всичко това трѣбва да се има винаги прѣдъ видъ, и така да се постѣпва, защото не спазватъ ли се тия закони правила, освѣнъ гдѣто общинскитѣ управници навличагъ върху си, общата умраза и лоши критики на общинаритѣ си, но оставатъ и фактическитѣ материални отговорности, прѣдъ наказателнитѣ закони.

б) *Поврѣди причинени отъ хора.*

Поврѣдитѣ отъ хора, за които говори закона за полицията въ селскитѣ общини сж доста много и ний тукъ не ги изброяваме нито пъкъ ще се спираме надъ тѣхъ. — Ще разгледаме само ония поврѣди отъ хора, за които закона прѣдвижда обезщетение.

Поврѣдитѣ причинени отъ хора, които могатъ да се обезщетятъ, сж слѣднитѣ: задигане или опростяване кръстци, снопе, зърно или слама отъ тѣхъ, сѣно,

земледѣлски сѣчива и въобще прѣдмети отъ земледѣлско стопанство, оставени на полето, изсичане изцѣло или часть отъ лозя, овощни и черничеви градини, гюлове, разсадници, кукурузи, бостани, а така сжщо и при загуби причинени отъ изгаране, било на полето, било вжтрѣ въ селото, сѣно, слама, снопе, зърнени произведения (храни), вино, плѣвници, хамбари, обори и кошари, заедно съ находящитѣ се у тѣхъ добитѣкъ. Щомъ стане една поврѣда на имотъ, причинена отъ хора, потърпѣвшиятъ е длъженъ да съобщи писмено или устно на кмета, като сжщеврѣмено яви и приблизителната стойностъ на поврѣдата, най късно петъ деня отъ деньтъ на поврѣдата, ако живѣй въ сжщото село, и до десетъ дни, ако живѣе другадѣ.

Кмегѣтъ като получи такова съобщение, длъженъ е въ 3 дена слѣдъ получването му, да съобщи на окѣл. началникъ, който веднага назначава арбитражната комисия прѣдвидена въ чл. 204 отъ закона.

За поврѣди стойността на които достига до 500 л. арбитражната комисия се състои отъ енорийския свещеникъ, учителя, кмета на общината, въ чийто землище е станала поврѣдата, или неговъ прѣдставителъ и потърпѣвшия или неговъ прѣдставителъ.

За поврѣди, стойността на които е повече отъ 500 лева, въ комисията вмѣсто енорийския свещеникъ и учителя, се назначава единъ отъ слѣднитѣ държавни чиновници, прѣдпочитателно тоя, който е най близко до мѣстото на поврѣдата: мировия сждия, ветеренарния лѣкаръ, земледѣлческия инспекторъ, лѣсничея и бирника.

Така назначената арбитражна комисия, въ единия и другия случай, е длъжна да се събере и опрѣдѣли размѣра на обезщетението въ срокъ седемъ дена отъ деньтъ на издаване заповѣдта за назначението ѳ. Това рѣшение на комисията е безапелационо и подлежи веднага на изпълнение.

Пжтнитѣ и дневни пари на членоветѣ на комисията се изплащатъ винжги по смѣтка, завѣрявана отъ секр. бирника. Тази смѣтка се прилага къмъ прѣписката и сумата по нея се събира отъ населението заедно съ обезщетението.

Ако потърпѣвшия е състоятелно лице и може да внесе прѣдварително разноситѣ на комисията, тѣ се изплащатъ пакъ по смѣтка и отъ секретарь бирника на членоветѣ отъ комисията. Ако ли пъкъ потърпѣвшия е несъстоятеленъ, членоветѣ на комисията съставятъ смѣткитѣ си за слѣдующитѣ имъ се пѣтни и дневни пари които оставятъ при прѣписката. Тѣзи суми се изплащатъ на правоимашитѣ, слѣдъ като бждатъ събрани отъ секретарь бирника.

Пѣтнитѣ разноси, за които говоримъ тукъ, се разбиратъ само за държавнитѣ чиновници, които влизатъ като членове на комисията, но не и за други. Ето защо това е необходимо да се помни.

Самото изпълнение на протокола на арбитражната комисия отъ страна на общинския съвѣтъ и събиране размѣра на обезщетението отъ секретарь бирника, става по слѣдния начинъ.

Слѣдъ като арбитражната комисия състави своя протоколъ, прѣдава го на общинския кметъ за изпълнение. Послѣдния е длъженъ въ срокъ една седмица отъ денятъ, въ когото е съставенъ протокола, да свика общинския съвѣтъ за да разхвърля констатираното обезщетение по равно на всички сѣмейства, съставляюще селото, въ чийто землище е станала поврѣдата.

Споредъ практиката, която до сега сж имали много общински съвѣти, при разхвърляне обезщетенията по тоя законъ, констатирахме, както това казахме и въ VII-та книжка, съвсемъ неправилно е билъ прилаганъ чл. 206 отъ сжщия законъ.

Имало е случай, гдѣто общинския съвѣтъ, при разхвърляне обезщетението между сѣмействата, разхвърлялъ е много по голѣми суми за събиране, отъ колкото въ дѣйствителностъ сж биле констатирани отъ арбитражнитѣ комисии. Вънъ отъ това, сжщитѣ общ. съвѣти, не сж облагали съ такива обезщетения несъстоятелнитѣ сѣмейства, отъ които не е било възможно да се събере сумата.

Въ първия случай, т. е. разхвърляне по голѣми суми отъ дѣйствително констатиранитѣ, е ставало подъ незакония протекстъ, че при събиране сумитѣ отъ секр. бирницитѣ, щѣли да се укажатъ случай, отъ които нищо

не би могло да се вземе и слѣдователно щело да се събере по малко отъ констатираното. А за да не стане това и прѣдъ видъ, че общ. съвѣти не могли да опрѣдѣлятъ податнитѣ сили на всѣко сѣмейство отдѣлно, намѣрили за най цѣлесъобразно да опрѣдѣлятъ по голѣми проценти за събиране, та да бѣде гарантирано въ всѣки случай, събиране на константираното обезщетение.

Въ втория случай, т. е. освобождаване бѣднитѣ сѣмейства отъ изплащане на такова обезщетение, е ставало все пакъ по сжщитѣ причини и съображения.

Погледнато сираведливо върху подобни дѣйствия на такива общински съвѣти, забѣлѣзва се до най висока степенъ, тѣхното прѣстрастно разрѣшение на въпроса. Тѣ даватъ обратно и савсемъ криво тълковане на закона за полицията въ селскитѣ общини, който не прави такива разлики. — Нѣщо повече: такива общински съвѣти подлежатъ на углавна отговорность, за гдѣто по официаленъ редъ, като прѣдрѣшаватъ единъ въпросъ, фаворизиратъ извѣстни сѣмейства и личности, а ощетяватъ други.

Прѣстжплението въ случая се състои въ това, че съ освобождение отъ плащане на обезщетение несъстоятелнитѣ сѣмейства, общинския съвѣтъ натоварва богатитѣ такива да плащатъ нѣщо по вече, отъ колкото имъ се слѣдва по закона, че съ това си дѣйствие общ. съвѣтъ фаворизира (облагодѣтелствува) бѣднитѣ, а ощетява богатитѣ, въпрѣки всѣки законъ и здрава смисль; че самото желание на общинския съвѣтъ да изплати точно констатираното обезщетение на потърпѣвшитѣ, като за това фаворизира бѣднитѣ за смѣтка на богатитѣ сѣмейства, съдържа въ основата си недобросъвѣстность, защото то става вѣнъ отъ реда на нѣщата, вѣнъ отъ всички закони, толкова повече, че никадѣ въ закона за полицията въ селскитѣ общини не е казано, че се изплаща на потърпѣвшитѣ точно толкова, колкото е констатираното имъ обезщетение, и нито стотинка по долу.

Незаконно е още, такова дѣйствие на общ. съвѣтъ, и за това, защото нигдѣ и въ никой законъ, не е казано, че бѣднитѣ живѣятъ за смѣтка на богатитѣ, и че бериятѣ и данъцитѣ на бѣднитѣ се плащатъ отъ богатитѣ.

Ако едно сѣмейство е богато това не значи, че то е длъжно да понесе всичкитѣ тѣгоби на бѣднитѣ, и че само защото е богато виновно е въ нѣщо прѣдъ законитѣ.

Намъ се струва, че всички ще се съгласятъ съ тия ни правдоподобни сѣждения, диктувани отъ истинската смисълъ на законитѣ.

Съ казаното до тукъ ний не изкаме да изложимъ бѣднитѣ на кой знае какви чудовищни работи. Ний не сме противъ тѣхъ, защото тѣ сж бѣдни, но и не можемъ да защитимъ принципа на подобни общ. свѣти.

Въпроса за бѣднитѣ е разрѣшенъ.

Закона за събиране прѣкитѣ данъци въ чл. 36 казва: «ако закѣснѣлиятъ данѣкъ не може да се събере, чрѣзъ продажба на движимости, налагане секвестръ на движимъ имотъ или на суми въ трето лице и продажба на недвижимъ имотъ той се опрощава отъ Народното Събрание». А това става, на основание съставени отъ бирницитѣ актове за несъстоятелность.

Въ чл. 70 отъ закона за селскитѣ общини е казано, че събирането на общинскитѣ суми отъ секретарь бирницитѣ става по сжщия редъ и съ сжщитѣ мѣрки, както и за държавнитѣ.

Слѣдователно, щомъ при събирането на обезщетенията по закона за полицията въ селскитѣ общини, се укажатъ бѣдни сѣмейства, отъ които нищо не може да се вземе, ако и да сж изчерпени всички мѣрки по принудителното събиране на данъцитѣ, секретарь бирника съставлява актъ за несъстоятелность.

Този актъ слѣдъ като бжде провѣренъ, се внася въ общинския свѣтъ, който съ рѣшение, на основание чл. чл. 330 и 333 отъ правилника за прилагане закона за селскитѣ общини, признава сумитѣ за несъбираеми и ги опрощава. Щомъ се утвърди рѣшението на общ. свѣтъ, секретарь бирника издължава смѣткитѣ на бѣднитѣ сѣмейства по облагателния списѣкъ и по този начинъ свършва съ тѣхъ работата си.

Сумата, която ще се яви като несъбираема отъ бѣднитѣ, остава въ тежестъ и за смѣтка на самитѣ потърпѣвши лица, както това става винѣги въ всички други случаи, но не и въ тежестъ и за смѣтка на богатитѣ

сѣмейства, които както казахме и по горѣ не сж длѣжни да носятъ тегобитѣ на бѣднитѣ.

Този е начина, закония начинъ, по когото трѣбва да се постѣпва, съ бѣднитѣ а не така както сж постѣпвали нѣкой общински сѣвѣти.

Че това е така служи още и безпорния фактъ за начина по когото става събирането на държ. данъци.

Когато държавата разхвърля свойтѣ облози тя, никога не взема прѣдъ видъ числото на бѣднитѣ даноплатци. Ако това би имало значение и ако би могло да се вземе за правило, щото бѣднитѣ да не се облагатъ никакъ съ данъци, както това правятъ нѣкой общ. сѣвѣти при разхвърлвне обезщетенията по закона за полицията въ селскитѣ общини, държавата би направила това най първо и би го узаконила съ законъ. А както виждаме това така не става. Държавнитѣ облози се разхвърлятъ между всички даноплатци и ако при събирането имъ, се укажатъ нѣкой крайно бѣдни, отъ които нищо не може да се вземе, тѣхния данъкъ се опрощава по реда указанъ въ чл. 36 отъ закона за събиране прѣжитѣ данъци.

Тъкмо така и по сжщия редъ и начинъ трѣбва да постѣпватъ и селско общинскитѣ сѣвѣти при разхвърляне констатирано обезщетение по закона за полицията въ селскитѣ общини.

Както казахме и по горѣ, несъбраната сума отъ бѣднитѣ сѣмейства остава въ тяжесть на самитѣ потърпѣвши. Значи, щомъ едно констатирано обезщетение бжде редовно и правилно разхвърляно и събрано, каквато сума остане несъбираема и за нея общинския сѣвѣтъ вземе рѣшение да я опрости, тя се намалява отъ цифрата на обезщетението и само събраната сума се прѣдава на потърпѣвшия, който нѣма никакво право да дири остатъка — несъбраната сума отъ бѣднитѣ, — отъ общината. Къмъ платежната заповѣдъ за изплащане събраното обезщетение, освѣнтъ протокола на арбитражната комисия и заповѣдъта на окол. началникъ за назначенето ѳ, въ такъвъ случай се прилага и рѣшението на общ. сѣвѣтъ за опрощаване на несъбраната сума.

За не излишно считаме да добавимъ, че селата въ чийто райони ставатъ поврѣдитѣ, не могатъ да плащатъ по голѣми обезщетения отъ 1000 лева (чл. 206), ако и да сж констатирани тѣ на много по голѣма сума, за всѣки случай отдѣлно.

Намъ е желателно тия правила да се усвоятъ отъ г. г. секретарь бирнитѣ, които винжги така да постъпватъ, за да се избавятъ отъ наказанията на законитѣ въ странитѣ, а заедно съ това и отъ справѣдливитѣ и умѣстни упрѣци и негудования на свойтѣ съселяне.

Независимо отъ всичко до тукъ казано по прилагане закона за полицията въ селскитѣ общини, въ случайтѣ, които визирахме, има да добавимъ още и слѣднѣото.

Незнаемъ другадѣ, какъ този законъ се прилага. Но, тамъ кждѣто ний можемъ непосредствено да слѣдимъ прилагането му, трѣбва да го признаемъ, че то става съвсѣмъ не така както трѣбва, — съвсѣме недобросъвѣстно даже.

Чл. 199 отъ закона нарежда, че всѣко нарушение, прѣдвидено въ него, се констатирва чрѣзъ актъ, съставенъ отъ кмета, помощника му или отъ кметския намѣстникъ, а тамъ гдѣто нѣма такива, — отъ единъ общ. съвѣтникъ, нарочно отрѣдѣнъ отъ кмета, както и отъ пждаритѣ и стражаритѣ (общински и държавни).

Обаче, за голѣмо съжаление тоя членъ никакъ не се спазва.

Ставатъ поврѣди отъ добитѣкъ, отъ хора. Упростяватъ се цѣли домакинства или тѣхнитѣ полски имоти и за всичко това задоволяватъ се само съ констатирване поврѣдитѣ. Но, за издирване злосторницитѣ общ. кметове не само, че не изкатъ да знаятъ, но и никакъ актъ не съставляватъ!

Това е нѣщо повече отъ прѣстѣпление, то е анархия, грозотия, която дава пълна и несмущавана отъ никого, свобода на прѣстѣпницитѣ, които оставатъ за винжги ненаказани, за да правятъ други още по тежки прѣстѣпления.

Прѣдписанията на чл. 202 ал. II отъ закона сж напълно изоставени. А тѣ ето що гласятъ: «ако кметътъ или околийскиятъ началникъ не се съобразятъ съ по-

становлението на настоящия членъ, наказватъ се по чл. 443 отъ наказателния законъ».

А чл. 443 казва: «чиновникъ, който се отрече да изпълни длъжността си, която му налага службата, наказва се: съ тъмниченъ затворъ до шесть мѣсеца».

Ако ли е извършилъ това по стговоръ съ двоица или нѣколцина чиновници, то наказанието е: тъмниченъ затворъ не по малко отъ шесть мѣсеца».

Види се това не е извѣстно на нашитѣ кметове, но намъ се струва, че незнанието имъ едва ли би ги оправдало единъ день.

Ето защо, като посочваме на това важно обстоятелство, ний канимъ г. г. секретаръ бирницитѣ да пояснятъ на свойтѣ кметове, че тѣ сж длъжни да констатираатъ съ актъ всички нарушения на закона за полицията въ селскитѣ общини, чрѣзъ актове, които да изпрацатъ веднага на резпективнитѣ окол. началници.

Нѣка не се забравя, че нарушенията за които тукъ се говори, влекътъ слѣдъ себе си тъмниченъ затворъ и винжки злосторницитѣ трѣбва да се прѣдаватъ на сждъ за налагането имъ приличното наказание.

Белетристика.

Ожесточенъ.

Истинска случка отъ Шилера.

Християнъ Волфъ бѣше синъ на единъ гостилничаръ въ околийски градъ. До двадесетата си година помагаше на майка си, понѣже баща му бѣ по-напрежъ умрѣлъ. Търговията имъ вървѣше лошо и Християнъ имаше доста свободно врѣме. Още въ училището минаваше за пѣлава. Възрастнитѣ момчета се оплакваша отъ дързостта му, а градската младежъ хвалѣше изобрѣтателната му глава. Природата се бѣ подиграла съ външността му. Малката му незабѣлжжителна фигура, кждравитѣ, като на арапинъ, черни косми, сплюснатия, като на татаринъ носъ и надутата горня устна, угрозена освѣтъ това отъ конско ритване, — му придаваша противенъ видъ, който го правѣше отвратителенъ за всички жени, и прѣдметъ за подигравка на другаритѣ му.

Той искаше чрѣзъ заплашване да добие това, което му отказваша; искаше на сила да се харесва. Чувствителността приемаше за любовь. Избраното отъ него момиче прѣнебрѣжливо се отнасяше съ него; той имаше причини да се бои, че съперницитѣ му ще бждатъ по щастливи; по момичето бѣше бѣдно. Сърдцето, което нетроснаха клѣтви, може би, ще се подаде на подарѣцитѣ; обаче и той самъ трѣпѣше нужда, (а чиице славното опитваше да се покаже външно) прахоса и онова нищожно количество, което отнапрежъ бѣ спестилъ. Той бѣше доста мързеливъ и неукъ, за да подържа чрѣзъ спекулация разстроеното си заведение; доста гордъ и изнѣженъ, за да се обърне отъ господаръ, какъвто бѣше до сега, въ селянинъ и за да се откаже отъ свободата. За това той виждаше само единъ способъ, който хиляди прѣди него сж практикували сполучливо и ще практикуватъ слѣдъ него — честно да краде. Той стана браконьеръ и нечалбата отъ кражбата му отиваше цѣла въ ржцѣтъ на възлюблената му.

Въ числото на любовницитѣ Иванкини, бѣше и Робертъ, слугата на горски инспекторъ. Робертъ скоро забѣлѣжи прѣдпочитанието, което се правеше на съперника му за неговата щедростъ и съ завистъ почна да дири източницитѣ на това промѣнение. Той почна често да се явява въ слѣнце — тъй се наричаше Християновата гостилница — и буднитѣ му очи, подкрѣпени отъ ревностъ и завистта, скоро му откриха отъ гдѣ се явяватъ тия пари. Малко по прѣди бѣ подновенъ строгия

приказъ противъ браконьеритѣ, който присъждаше непослушнитѣ на затворъ. Робертъ неуморимо слѣдѣше тайнитѣ ходения на неприятеля; най послѣ му се удаде да хване безразсѣдния. Волфъ бѣ хванатъ и само съ пожертвуванието всичкото си малко иманище, можа съ мжки да измоли замѣняването затвора съ парична глоба.

Робертъ тържествуваше. Съперника му бѣше по бѣденъ и като сѣтенъ сиромашъ, зачуди благоволенieto на Иванка. Волфъ знаеше кой му е неприятеля — и този бѣ любимъ отъ Иванка. При непроятното чувство на нуждата се присъедини и оскрѣбената гордость. Нуждата съединена съ ревността вълнуваше чувствата му; глада го отвличаше отъ кѣщи; отмъщението и страстѣта го удържаха тамъ. Той отново почна браконьерството; но Робертъ съ удвояена будность го слѣдѣше и повторно го улови. Този пѣтъ той изпита всичката строгость на законитѣ, тѣй като нѣмаше съ що вече да се откупи — и слѣдъ нѣколко седмици го пратиха въ столичната тъмница.

Цѣла година лѣжа той тамъ; разлѣчането усили страстѣта му, а упорството му изникна подъ тяжестѣта на нещастията. Щомъ го освободиха, той се спусна дома си, за да се покаже на своята Иванка. Той се яви — него го избѣгваха. Крайната нужда го накара най послѣ да надвие гордостьта и изнежността си — той помоли мѣстнитѣ богаташи и домакини да го хванатъ ратай. Селянитѣ, гледайки слабия галеникъ, дигнаха рамѣнитѣ; плътното тѣлосложение на едрия му съперникъ го заслани въ очитѣ на тѣзи бѣзчувствени благодѣтели. Има още едно мѣсто, най послѣдната опора за честното име — той моли да го наематъ за градски свинарь; но жителитѣ ги е страхъ да си повѣрятъ свинетѣ негоднику. Излѣганъ въ всичкитѣ си намѣрения, отъ всѣкъдѣ отхвърленъ, той за третия пѣтъ отива да краде дивечъ, и третия пѣтъ го постига нещастieto — той пакъ попада въ рѣцѣтѣ на будния си неприятель.

Повтарянето простѣпка увеличи вината му. Сѣдитѣ четѣха закона, но никой непогледна въ душевното състояние на обвинения. Приказа противъ браконьеритѣ изкаше примѣрно изпълнение — и Волфъ бѣ осъденъ: на гърба му удариха знака на бѣсилката и го пратиха за три години на тѣжка работа въ крѣпостьта.

И това врѣме мина. Волфъ излѣзе изъ крѣпостьта, но не такъвъ, какъвто влѣзе въ нея, а съвсѣмъ другъ. Отъ тукъ въ живота му се начева нова епоха. Да го послушаме самия него, какво е отпослѣ говорилъ прѣдъ сѣда: «азъ влѣзохъ въ крѣпостьта», разказва той, «заблуденъ, а излѣзохъ изъ нея вагабонтинъ. Въ свѣта за менъ все имаше нѣщо скѣпо и гордостьта ми се плашеше отъ срама. Въ крѣпостьта азъ имахъ двадесетъ и три другари, отъ които трима бѣха убийци, а другитѣ неправими хайдуци и разбойници. Менъ ми се смѣха, когато говорѣхъ за Бога и ме обсипваха съ най-срамни хули противъ спа-

сителя. Пѣяха ми мръстни пѣсни и азъ, развратника, неможахъ да слушамъ безъ отвръщение и отчаяние; но това, което ми се падаше да виждамъ, още повече възмущаваше срамежливостта ми. Не се минуваше день, въ който да се неповтарятъ тия гнусотии и да се не измислятъ още по лоши. Отначало азъ избѣгвахъ тия хора и доколкото ми бѣ възможно, гледахъ да не говоря съ тѣхъ; но азъ чувствувахъ необходимостта да имамъ нѣкакво сжщество около си, а жестокитѣ пазачи убиха и кучето ми. Работата, която ме заставиха да върша, бѣ тѣжка и мжчна, а тѣлото ми бѣ слабо. Азъ чувствувахъ нуждата отъ подрѣжка или, подобрѣ казано отъ съжаление и го купихъ съ послѣднитѣ трохи на съвѣстта си. По този начинъ азъ привикнахъ къмъ окръжаващитѣ ме ужаси и къмъ края на годинага заминахъ учителитѣ си.

Отъ тази минута начена да ми е мила свободата, защото милѣяхъ за отмъщението. Цѣлото човѣчество ме оскърбяваше, защото всички бѣха по добри и по щастливи отъ мене. Азъ смѣтахъ себе си за мжченикъ на естественото право и за жъртва на закона. Съ скърцане зжитѣ азъ дърпахъ веригитѣ си, когато слънцето се показваше задъ крѣпостния насипъ. Откритото поле е дваждъ по мжчително за затворника. Свободния вѣтъръ, който вѣеше прѣзъ дупкитѣ на моята тъмница; лѣстовичкитѣ, които кацаха по желѣзата на моята рѣшетка, ми се чинеше, че ме дразнѣха съ свободата си и затвора ми се показваше още по тежъкъ. Тогава се заклѣхъ да враждувамъ непримиримо съ цѣлия човѣшки родъ — и си задържахъ напълно клѣтвата.

Едва що ме освободиха и родния ми градъ прѣвъ прѣх-врѣкна прѣзъ ума ми. Азъ малко се надѣвахъ да намѣря тамъ обезпечение, но бѣхъ увѣренъ, че ще си угася жедността за отмъщение. Сърдцето ми диво затупка при виждането църковната камбанария. Но това не бѣ оная сърдечна радостъ, която азъ чувствувахъ при първото си възврѣщане; припомнюването всичкитѣ прѣтърпѣни отъ менъ тамъ оскърбления, всичкитѣ прѣслѣдвания, изведнаждъ се събуди отъ страшния мъртавъ сънъ; всичкитѣ рани се откриха. Азъ удвоихъ крачкитѣ си и отъ тогава се радвахъ, че съ неочакваното си появяване ще хвърля въ ужастъ враговетѣ си — и сега азъ искахъ нови оскърбления така, както по напреждъ се боѣхъ отъ тѣхъ.

Църковния камбанъ звѣнѣше, когато се спрѣхъ на мегданътъ. Народа отиваше въ църква. Скоро ме познаха и всѣкой съ страхъ бѣгаше отъ мене. По напреждъ азъ обичахъ много дѣцата. И сега това чувство изведнаждъ ме овладѣ — и азъ дадохъ едно петаче на едно момченце, което скачаше околоти. Момченцето втренчи очи въ мене и хвърли петачето въ лицето ми. Ако кръвта ми би била по спокойна, азъ щѣхъ да си припомня, че спечелената ми въ тъмницата брада и чъртитѣ на лицето ми ме правѣха страшенъ; но злото ми сърдце помрачи разсѣдка

ми. Сълзи, съ каквито азъ нивга не съмъ плакъль, потъкоха по бузитѣ ми.

Момченцето незнае кой съмъ азъ и отъ гдѣ съмъ, пробърхъ си тогава: а пъкъ бѣга отъ менъ, като отъ мръсна тварь. Нима азъ съмъ нейдѣ по челото бѣлѣзанъ? или отъ какъ почувствахъ, че не мога да обичамъ никого, прѣстанахъ да приличамъ на човѣкъ? Прѣзрението на това момченце ми се показа по горчиво отъ три годишната тѣжка работа въ тъмницата, защото азъ искахъ да му направя добро и при това неможахъ да го обвиня въ лична омраза къмъ менъ.

Азъ сѣднахъ срѣщу църквата. Какво собствено искахъ — и азъ незная; но зная, че останахъ оскърбенъ тѣй като никой отъ минувачитѣ край менъ познати не ме удостои съ поздравлението си. Безъ да изкамъ напустнахъ мѣстото си и тръгнахъ къмъ кръчмата. Като изкахъ да прѣмина въ друга улица, на жгъла видѣхъ моята Иванка.

— Волфе! громко извика тя и посѣгна да ме пригърне. — Ти пакъ дойде, мили Волфе! Слава Богу, че се върна!

Дрѣхитѣ ѝ показваха гладъ и сѣтня сиромашия, а лицето ѝ — позорната болѣсть; погледитѣ ѝ изобличаваха въ нея отвъргната тварь. Азъ веднага угадихъ, каква е работата; отъ нѣколко солдати, които срѣцнахъ, разбрахъ, че въ града имаше войска.

— Развратници! извикахъ азъ и си обърнахъ гърба.

Приятно ми бѣше да срѣцна същество по долно отъ менъ. Азъ нивга не съмъ я обичалъ.

Майка ми бѣше вече умрѣла. Малката ни кжщица я взели за дългъ. Азъ нѣмахъ вече никого и нищо. Цѣлия свѣтъ бѣгаше отъ менъ, като отъ заразенъ отъ най-грозна болѣсть; но азъ бѣхъ забравилъ да се срамувамъ. По на прѣдъ азъ избѣгахъ срѣщата съ хората, защото прѣзрението имъ бѣ не търпимо. Сега азъ търсѣхъ срѣщи и се радвахъ, че вѣнкашността ми ги плаши и че азъ нѣмамъ какво да губя, а слѣдователно, и да пазя. Мене ми не трѣбваха дори качества, защото никой и не мислѣше да ги притѣжавамъ.

Цѣлия свѣтъ бѣ отворенъ за менъ. Може би въ друга провинция и азъ бихъ минувалъ за честенъ човѣкъ, но вече загубихъ сила да се показвамъ такъвъ. Отчаянието и срама, най послѣ, родиха въ менъ тия мисли. За менъ имаше само единъ изходъ; да се нуждая отъ честность, защото нѣмахъ право вече да я търся. Азъ бихъ се самоубилъ, ако въ това унижение ме напустиха тщеславието и гордостта.

И азъ самъ незнаяхъ даже какво ще върша. До колкото си припомнявамъ, искаше ми се да правя зло, за да заслужи участъта си. Законитѣ, си мислѣхъ, сж благодѣтелни за човѣчеството; за това се рѣшихъ да ги оскърбявамъ. По напрѣжъ азъ ги потъпквахъ отъ нужда и лекомислие; сега почнахъ да ги тъпча по свободне желание и заради удоволствие.

Първата ми работа бѣше да продължавамъ да убивамъ дивечъ. Ловтъ, малко по-малко, стана страсть, освѣнъ това трѣбваше отъ нѣкъдѣ да си изкарвамъ хлѣба. Това ми е всичко: азъ горѣхъ отъ желане да нарушавамъ княжеския приказъ за браконьерството и въобще да врѣдя съ всичкитѣ си сили на господаря си. Азъ не се бояхъ, че ще ме хванатъ, защото имахъ приготвенъ куршумъ за шпионина и знаяхъ, че око̀то ми не ще ме излъже. Азъ избивахъ какъвто дивечъ ми се паднѣше и само малка една частъ продавахъ задъ граница, а останалата — хвърляхъ. Азъ живѣехъ какъ и да е и гледахъ само да имамъ буретъ и съчми. Ловчийскитѣ ми подвизи скоро се прочуха; но менъ вече не не подозираха — вѣнкашността ми не позволяваше това, а името ми бѣше забравено.

Така проживѣхъ азъ нѣколко мѣсеци. Една сутрена вѣрвѣхъ по диритѣ на единъ еленъ. Два часа напразно се азъ мжчихъ и бѣхъ взелъ да мисля за отминване, когато изведнажъ зърнахъ елена на далечина до едно грѣмване. Прицѣлвамъ се и ще грѣмня, когато извѣднажъ ми се мѣрна прѣдъ очитѣ една шапка; тя бѣ сложена на земята нѣколко само крачки отъ менъ далече. Погледнахъ добрѣ и познахъ Роберта, който скритъ задъ единъ лебелъ джбъ, мѣреше сжщия еленъ. Студени трѣпки ме побиха. Този човѣкъ именно азъ най много мразѣхъ отъ цѣлия човѣшки родъ и живота му зависеше отъ моя куршумъ. Въ тази минута ми се чинѣше, че цѣлия свѣтъ зависи отъ моето грѣмване, и че омразата ми е съсредоточена въ края на прѣста ми, който трѣбваше да направи убийственото движение. Непозната, страшна ржка висѣше върху ми; сждбата ме влачеше къмъ тая черна минута. Ржката ми трѣпѣрѣше, когато назначавахъ на пушката си страшния изборъ; зхбитѣ ми дрънкаха, като че ме трѣсеше, и джха ми се спираше въ гърдитѣ. За минута цѣвѣта на пушката ми нерѣшително се спрѣ между човѣка и елена. Измина се една минута, още една и още една. Отмъщението опорно се борѣше съ съвѣстѣста, но отмъщението побѣди — и Робертъ падна мъртавъ на земята.

Веднага слѣдъ гърмежа, азъ изтървахъ пушката..... «Убийца!» пошѣпнахъ си азъ. Въ гората бѣ тихо като въ гробница. Азъ чухъ доста ясна думата «убийца!» Робертъ умрѣ въ минутата, когато азъ се приближихъ до него. Дълго врѣме азъ, мълчеливо стояхъ прѣдъ умрѣлия, докль зълъ смѣхъ необлѣгчи душата ми. «Ще млъкнешъ ли сега, приятелю?» казахъ азъ и бързо се наведохъ та обърнахъ на горѣ лицето на убития. Очитѣ му бѣха открити. Азъ станахъ сериозенъ и веднага млъкнахъ. Въ менъ ставаше нѣщо чудно

До сега тѣпчехъ законитѣ за смѣтка на срама си; сега се случи нѣщо такова, за което още не ми се бѣ случвало да се разкайвамъ. Прѣди единъ часъ мисля, никой не би ме увѣрилъ, че въ свѣта има сжщество отъ мене по-зло; сега прѣдполагамъ, че положението прѣди единъ часъ бѣ завидно.

За Божието правосъдие азъ си спомнихъ, но нѣкакъ мжтно ми се явиха въ мозъка: примката, сатъра и наказанието дѣто убийството, което азъ бѣхъ виждалъ въ дѣтинството си. Нѣщо ужасно имаше въ мисълта, че отъ сега съмъ обреченъ на смъртъ. Много нѣщо вече азъ не помня; но помня че азъ пожелахъ да бжде живъ Робертъ. Азъ се мжчихъ да си прѣдставя всичкото зло, което прѣзъ живота си покойния ми бѣ сторилъ; но чудно: памѣтъта ми като че бѣ умрѣла. Азъ нищо не можехъ да извадя отъ нея, не можехъ да приповна това, което прѣди единъ часъ би ме накарало да побѣснѣя. Азъ неможехъ да разбера: какъ извършихъ убийството.

И все стоя прѣдъ трупа. Плющението на камшикъ и скърцането на кола ме накараха да дойда въ себе си. Нѣмаше и единъ километръ до пжтя. Азъ трѣбваше да мисля за безопасността си.

Неволно азъ тръгнахъ къмъ гжстата гора. По пжтя ми хрумна, че покойника прѣди имаше часовникъ. За да стигна до границата, нужни ми бѣха пари; но пакъ немахъ дързостята да се върна при убития. Мене ме уплаши мисълта за дявола и за Бога. Азъ повикахъ помощъ всичката си смѣлостъ и рѣшихъ да се върна назадъ, ако ще би нужда да стане да се бора съ цѣлия адъ. Азъ намѣрихъ часовника и въ зелената кесия малко пари — по малко отъ единъ талеръ. Когато посѣгнахъ да скрия тия нѣща, нѣщо ме накара да се замисля. Не срамъ и страхъ да не увелича прѣстжплението си съ кражба, а — така поне мисля, ината ме накара да хвърля часовника и да взема само половината пари.

Азъ трътихъ изъ гората. Менѣ ми бѣ извѣстно, че къмъ сѣверъ гората простираше на четири мили до самата граница. До пладнѣ азъ тичахъ безъ почивка. Съвѣстята ми бѣ заглушена отъ бързината; но, съ ослабването на силитѣ ми, тя се връщаше още по грозна. Хиляди ужасни явления се носѣха прѣдъ очитѣ ми и като съ остри ножове ме бодѣха по гжрдитѣ. Менѣ ми прѣлстоѣше да направя страшния изборъ: или животъ изпълненъ съ непрѣкъснатъ смъртенъ страхъ, или насилствена смъртъ. И азъ трѣбваше да избирамъ! Не ми достигаше сила, за да умра отъ собствената си ржка и въ отчаяние дохождахъ отъ мисълта, че ще остана на свѣта. Шестия часъ отъ бѣганието си азъ прѣкарахъ въ нѣрешителность между извѣстнитѣ страдания и неизвѣстнитѣ ужаси на бждащето, незнайки да живѣя или да умра. Това бѣ часъ плененъ съ такива страдания, които никой въ свѣта не може да прѣдаде.

Азъ полека вървѣхъ замисленъ, съ безсъзнателно нахлюпена на очитѣ шапка, като че искахъ безноиззената природа да ме не познае и не забѣлзано се бѣхъ опѣтиль по една тѣсна пжтека, която водеше къмъ най голѣмия гъсталакъ. Изведнажъ грубъ повелителенъ гласъ ми извика: «стой!» Гласа идеше отъ сѣвсѣмъ близо; замислуването и нахлюпената ми шапка пречеха

да се оглеждамъ. Азъ си отворихъ очитѣ и видѣхъ, че къмъ менѣ доближава единъ подивелъ човѣкъ съ порядъчна сопа въ рждѣ. Той бѣше великанъ — такъвъ поне ми се показа въ първата минута на смущението — и цвѣта на кожата му бѣше жълтовато-тъменъ, като у индийцитѣ; очитѣ му бѣха изпъкнали до безобразие. Намѣсто поясъ, зелената му вълнена дълга салтамарка бѣ опасана два пжти съ дебела върва, която придържаше затъкнатитѣ; широкъ ножъ и пищовъ, Той повтори викътъ си и ме улови съ силната си ржка. Човѣшкото присѣствие ме оплаши; но вида на злодѣя ме окуражи. Въ сегашното си положение азъ имахъ причини да се боя отъ всѣки честенъ човѣкъ, но не и отъ разбойникъ.

— Кой си? Попита тоя човѣкъ.

Тибѣ подобенъ, отговорихъ азъ, — ако ти си това, което показвашъ по външността си.

— На тази страна пжтъ нѣма. Какво диришъ тукъ?

А защо питашъ? Съ инатъ отговорихъ азъ.

Той ме изгледа два пжти отъ главата до петитѣ и чинѣше се, сравняваши моята фигура съ своята и съ отговора ми.

— Ти си грубъ като просякъ, каза той най послѣ.

— Може. Азъ до вчера бѣхъ просѣкъ.

— Той се засмѣ.

— Че това е така, заклѣвамъ се! извика той. Ти и сега не се показвашъ за нѣщо по горѣ отъ просѣкъ.

— Но затова съмъ още по далечъ.

Азъ тръгнахъ.

— Полека, приятелю! Какво бързашъ? Нима малко време имашъ?

Една минута помислихъ. Незная, какъ отъ языка ми се изплъзнаха тѣзи думи:

— Живота е кжсъ, полека казахъ азъ; — и адскитѣ мжки сж вѣчни!

Той втренчено ме изглѣда.

— Нека бжда проклѣтъ! Извика той най послѣ, ако ти не си се туку-что избавилъ отъ бѣсилката.

— Може би и до нея да стигна!..... До виждаче, байно!

— Стой, байно! Извика той и извади изъ ловчийската си торба единъ тенекиенъ сждъ. Той дръпна хубаво една глѣтка изъ него и ми го подаде. Бѣгането и безпокоението ме бѣха ослабили съвсѣмъ. Освѣнъ това прѣзъ цѣлия тоя ужасенъ день, азъ небѣхъ турялъ ни капка въ уста. Вече бѣхъ почналъ да се плаша, че ще загина въ тая гора, гдѣто до три мили наоколо неможеше да се намѣри човѣшко жилище. Сами бждѣте съ каква радостъ посрѣцнахъ това прѣдложение! Като срѣбнахъ, угадихъ, че по всичкитѣ ми членове се разлѣха нови сили; въ сърдцето ми се явиха: мжжество, надѣжда и любовъ къмъ живота. Почнахъ да мисля, че не съмъ съвсѣмъ нещастенъ: така силно ми подѣйствува виното. Признавамъ се, че състоянието ми бѣше

даже отъ щастливитѣ; защото, слѣдъ хиляди разрушени надѣжди, най послѣ срѣщнахъ същество, прилично на мене. Азъ бѣхъ дошелъ въ такова положение, гдѣто бѣхъ готовъ да се сприятеля и съ дявола, само да има същество, коумо да се повѣря.

Другаря ми сѣдна на трѣвата; сѣднахъ и азъ.

— Виното ти ме подкрѣпи, казахъ азъ; хайде да се запознаемъ.

— Той ме изгледа втренчано.

— Какво искашъ да кажешъ съ това?

— Много ли пхти е близвалъ кръвчица? попитахъ го азъ, като измъкнахъ изъ пояса му ножа.

— Кой си ти? извика той съ страшень гласъ и пуста лулата си.

— Такъвъ сжщо убийца, какъвто си ти, само че сега начевамъ.

Той ме изгледа внимателно и отново си взе лулата.

— Ти не си отъ далѣчъ? Каза той.

— Азъ живѣя три мили отъ тукъ далеко — ако си чувалъ за притежателя на «Слънце» въ Л..... това съмъ азъ.

Той скочи като попаренъ.

— Стрѣлеца Волфъ ли? Извика той.

— Да!

— Добръ дошълъ, другарю! Добръ дошълъ! Извика той и силно ми стисна ржката. Радвамъ се, че най послѣ те видѣхъ, Волфе! Години и денъе съмъ мечталъ азъ да те завледѣя. Азъ те зная много добръ! Азъ зная всичко! Азъ на тебъ се надѣвамъ.

— Надѣвалъ си се на менъ? Какъ така?

— Ти си извѣстенъ по цѣлия окръгъ. Ти имашъ неприятели, тебе те прѣслѣдва полицията Волфе! Тебе те унищожиха; съ тебе постжпиха на най безобразень начинъ.

Той се разпали.

— За гдѣто си убилъ два глигана, които херцогътъ гои по нашитѣ ниви и ливади, тебе те държаха цѣли години изъ тъмницитѣ, взеха ти всичкия имотъ и те доведоха до сиромашия. И такъвъ юнакъ, какъвто си ти, е можълъ да позволи всичко това? Или е вече дошло такова врѣме, гдѣто човѣкъ да не чини колкото единъ заякъ? Или ний не сме по горѣ отъ дивеча, който се ражда изъ полето?

— Но нима азъ можахъ да измѣна това?

— Ще видимъ! Кажи ми ти сега отъ кждѣ идешъ и какво мислешъ.

Азъ му разказахъ всичкитѣ си приключекия. Другаря ми, безъ да дочака края, скочи съ радостно нетърпение и ме повлече подирѣ си.

— Да вървимъ брате Волфе! каза той. Сега ми трѣбвашъ. Ний ще се прославимъ съ тебе! Да вървимъ!

— Кждѣ ме водишъ?

— Не питай много, да вървимъ!

Той съ сила ме повлече.

— Изминахме около четвъртина миля. Гората ставаше по глуха, по гъста и по непрѣстѣнна. Ний вървѣхме мълчешката и азъ се замислихъ; подсвирването на другаря ми ме свѣсти. Азъ се оглѣдахъ. Ний стояхме на стрѣмна една скала, подъ която се виждаше дълбока пещера. Долу се чу друго подсвирване и огъ дълбочината, като отъ само себѣ си почна полека да се издига една стълба. Другаря ми пръвъ почна да слиза, като ми поржча да почакамъ докль се върне.

Той слѣзе.

Азъ останахъ самъ прѣдъ пропаста и много добръ знаяхъ, че съмъ самъ. Непрѣдпазливостъта на водача ми не се укри отъ моето внимание. Доволно бѣше да се рѣша да измъкна стълбата и азъ щѣхъ да бъда свободенъ, а бѣгството ми щѣше да бжде безопасно. Признавамъ се, всичко това прѣдвидѣхъ. Азъ поглѣднахъ въ пропастьта, кждѣто щѣхъ да слѣза: тя мѣтно нѣкакъ ми напомни дупката на пѣкъла, отъ кждѣто нѣма излизане. Азъ почнахъ да се плаша отъ занаята, който щѣхъ да захващамъ; само бързото избѣгване можеше да ме избави. Азъ се рѣшихъ да бѣгамъ — вече посѣгнахъ да уловя стълбата — но изведнажъ въ ушитѣ ми се разнесоха думи, произнесени съ адски смѣхъ: «на какво може да се надѣва убиецътъ?» и ржката ми се отпусна. Смѣткитѣ ми бѣха свършени, врѣмето за разкаиване бѣ прѣминало; извършеното отъ мене убийство, като скала лежеше задъ мене и за всѣкога ми прѣграждаше пътя за връщане. Скоро водача ми се яви и ми каза, че можа да ида. Сега не бѣше врѣме за избиране. Азъ слѣзохъ долъ.

«Ний прѣминахме нѣколко крачки подъ скалата; послѣ пещерата се разширочи и прѣдъ мене се показаха нѣколко колиби. По срѣдата имаше мегданецъ, на който около голѣмъ единъ огънь сѣдѣха двадесетъ души.

— Ето ви, другари, нашия Волфъ! каза водача ми, като дойдохме при огъня. Приемете го братски!

— Волфъ! Извикаха всички и мъже и жени скочиха и ме заобиколиха. Трѣбваше ли да ви казвамъ, че радостъта бѣше огъ душа, а не лицемѣрна? По лицата на всички се виждаше довѣрие и даже уважение. Едни ми стискаха ржцѣтѣ, други приятелски ме дърпаха за дрѣхитѣ; всичко показваше, като да ее посрѣца старъ и скѣпъ познайникъ. Идванието ми бѣ прѣкъснало току що започнатия обѣдъ. Всички отново насѣдоха и ме накараха да пия за своето и за тѣхното здраве. Ястието бѣ сътовено отъ разенъ дивечъ, а чашитѣ постоянно обикаляха отъ ржка въ ржка. Доволността и съгласието, чинѣше ми се да владѣяха въ тая шайка и всички се трудѣха да ми угодятъ.

(Слѣдва).

Разни.

Приложение на чл. чл. 392 и 394 отъ правилника за прилагане закона за селскитѣ общини Споредъ тия членове на правилника въ края на всѣка година общинския съвѣтъ назначава една особна комисиия, която провѣрява дали всичкитѣ вписани въ инвентаря прѣдмети и въ каталога — книги, сж налице въ общинското управление, Прѣписъ отъ инвентаря и каталога заедно съ протоколитѣ отъ резултата на тия комисиии се прилагатъ къмъ главния годишенъ отчетъ.

Мнозина обаче, наши абонати немогатъ да разбертъ, какви лица ще влизатъ въ състава на тия комисиии, т. е. общински съвѣтници ли или свършено външни лица, които нѣматъ нищо общо съ управлението на общинитѣ и ни молятъ да имъ разяснимъ тия членове на правилника.

Макаръ и да отговаряме на зацаденитѣ ни въпроси въ отдѣла — отговори и запитвани», всѣ пакъ считаме за нужно тукъ да се спрѣмъ малко повѣчко върху тоя въпросъ, за да го пояснимъ по обширно.

Комисиитѣ за които говорятъ чл. чл. 392 и 394 отъ правилника се назначаватъ въ края на мѣсець декемврий всѣка година, въ съставъ кмета или неговия помощникъ и двама души членове на общинския съвѣтъ. Тѣй назначената комисиия провѣрява инвентара и каталога водени въ общината и сравнява дали всичко което има общината е записано въ тия книги. За всичко което намѣри комисията съставлява отдѣлно протоколъ по инвентарна книга и отдѣлно по каталога на библиогеката.

Понеже въ много общини не сж спазени тия членове на правилника, напомняме на абонатитѣ си да внесътъ въпроса за назначение на комисията веднага въ заседанията на съвѣта, за да стори това. Нѣка никой не забравя, че безъ тия протоколи на комисията и безъ прѣписитѣ отъ каталога и инвентаря не бива да се прѣдставлява годишния отчетъ, защото ще бжде нередовенъ.

Касателно мнѣнието да се назначаватъ за членове на тая комисиия външни лица, не членове на общ. съвѣтъ ще кажемъ, че това не е правилно.

Въ комисиии, които има да извършватъ нѣкакви провѣрки, каквито сж тия винжки трава да влизатъ отговорни лица. А такива безспорно сж общинскитѣ съвѣтници. Ако и да не тежи върху тѣхъ извѣстна юридическа отговорностъ въ случая, всѣ пакъ тѣ минаватъ като официални — длъжностни лица и на

тѣхнитѣ протоколи и актове се гледа съ по голѣмо довѣрие, отъ колкото на едно лице взето отъ улицата, върху което не може да тежи по силата на никой законъ каква да е отговорностъ, нито пъкъ тѣ иматъ нѣкакво право да влизатъ въ такива комисии, защото отъ никого не можтъ да бждатъ натоварвани и не сж прѣдставители на свойтѣ избиратели.

За всички прѣдмети, които прѣзъ тѣчение на годината сж станали негодни, се прилагатъ актоветѣ за унищожението имъ, за които говори чл. 391 отъ правилника.

Сливане на училищния бюджетъ съ общинския. Чл. 235 отъ правилника за селскитѣ общини, казва, че училищния бюджетъ може да бжде слѣтъ съ общинския, или отдѣлно отъ него.

Когато е слѣтъ съ общинския, той съставлява къмъ § 13 отъ послѣдния, особна вѣдомостъ; слѣдователно въ партидната разходна книга къмъ този § се отварятъ толкова смѣтки, отъ колкото §§ се състои особната вѣдомостъ (училищния бюджетъ).

Плѣвенската Окр. Пост. Комисия, като разглеждала бюджетитѣ за 1907 год. върху рѣшението на общ. съвѣти, които сж гласували отдѣлни училищни бюджети, е слѣла тия два бюджета въ едно. Това рѣшение на пост. комисия не щеше да бжде толкова незаконно и убийствено за отчетниците, ако сливането бе общисно, т. е. ако комисията бѣ помислила какъ можтъ да се слѣятъ два бюджета на 1 януарии, когато до тая дата за изтеклата година тѣ сж водени отдѣлно и пакъ така трѣбва да стане това и прѣзъ допълнителнитѣ мѣсеци. Обаче тъкмо това е забрала рѣчената комисия.

За по ясно на положението ще обяснимъ.

Понеже съ сливане на училищния бюджетъ къмъ общинския, счетоводнитѣ книги на първия: кванционна, касова, партидна приходна и разходна книги се изхвърлятъ отъ употрѣбление и всичкитѣ операции по училищния бюджетъ ще се записватъ по книгитѣ на общинския бюджетъ.

Прѣзъ миналата година, като сж водени отдѣлни такива книги, логическото слѣдствие е, че и прѣзъ допълнителнитѣ мѣсеци трѣбва да се заведатъ такива книги, за да могатъ правилно да се отнискатъ операцияитѣ, които ставатъ прѣзъ тия мѣсеци за смѣтка на изтеклата финансова 1906 год. И сега щомъ се завѣде една обща касова и кванционна книги за отъ 1/1 т. г. бъркотията ще се яви въ най ясна форма.

Нѣка върху това се замисли всѣки отчетникъ и ний дълбоко вѣрваме, че нѣма да намѣри никакъвъ изходъ на положението и че напълно ще се съгласи съ насъ, че ще има бъркотия.

Длъжимъ да заявимъ, че не сме противъ съображенията и разпорежданията на рѣчената комисия за сливането на тия два

бюджета, но и не можемъ да прѣмълчимъ тая аномалность която се създава въ общинското счетоводство.

Споредъ насъ, сливането на тия бюджети по ниской начинъ не може да стане въ началото на допълнителнитѣ мѣсеци, по единствената причина, че операциитѣ които има да се извършватъ прѣзъ това врѣме за смѣтка на 1906 г. нѣма какъ да се вписватъ по книгитѣ. Защото: направенъ разходъ по училищния бюджетъ за 1906 год. какъвто е напр. тоя за изплащане учителскитѣ заплати, които се одържатъ отъ общинскитѣ налози, се записва и къмъ общинския и къмъ училищния бюджети и тѣхнитѣ смѣтководни книги, а това при сливане на бюджетитѣ не може да стане, тъй като нѣма се възможность да се работи по двѣ квитанциони и касови книги (общинска и училищна) които сж водени прѣзъ 1906 год.

За да не става това сливане на бюджетитѣ чувствително за отчетницитѣ, нгй имъ прѣпоръчваме да направятъ слѣдното:

До приключване бюджетното упражнение за 1906 год. — 31 мартъ 1907 год. да водятъ тия два бюджета отдѣлно като че не сж слѣти, както това е било и прѣзъ 1906 год.

На 1 априль т. г. слѣдъ като се е приключило бюджетното упражнение да слѣятъ тогава двата бюджета.

Наличността която на нея дата ще се констатира по училищната квитанциона книга отъ текущия бюджетъ ще се запише на приходъ по общинската квитанциона и касова книги, срѣщу една обща квитанция. Къмъ отчета за 1907 год. ще се приложатъ и тия училищни квитанциона и касова книги за да се оправдае напълно записването на сумата по общинскитѣ книги.

Трѣбва да се прави строга разлика между наличността, за която говоримъ по горѣ и излишъка отъ бюджетното упражнение за 1906 год. който ще се яви на нея дата, защото тѣ сж свършено различни по между си приходи и като така не бива да се смѣсватъ.

Излишъка който ще се яви отъ сключеното бюджетно упражнение ще се внесе на оползотворение по правилата указани отъ насъ другадѣ по тоя въпросъ.

Прѣзъ допълнителнитѣ мѣсеци, т. е. отъ 1 януари т. г. § 13 по общинския бюджетъ ще се отворятъ всѣ пакъ толкова смѣтки, отъ колкото §§ се състои особната вѣдомость, прѣдставляюща училищния бюджетъ. Въ тѣхъ, смѣкитѣ, ще се вписватъ всички операци които ставатъ по текущия бюджетъ, защото тия два бюджета все сж слѣти. Слѣдователно отъ това заключението е: че прѣзъ това врѣме отдѣлни училищни партидни разходни и приходни книги нѣма да се водятъ. Воденитѣ прѣзъ сжщото врѣме квитанциона и касова училищни книги ще служатъ само за операциитѣ по бюджета на изтеклата финансова 1906 година.

Така водени тия книги, могатъ да не дадѣтъ на 1 априль т. г. наличность за която говоримъ по горѣ, освѣнъ ако въ тѣхъ

бждатъ записвани по погрѣшка, или сж записани до сега вече нѣкакви операции. Ако това стане, ще се постъпи както казахме по горѣ. Но, ако на 1 априлъ не се яви никаква наличност по текущия бюджетъ, нѣма да се отрѣзва никаква квитанция отъ текущия общински бюджетъ. Тогава ще има да се оправдава само явилия се излишъкъ отъ бюджета за 1906 год. ако такъвъ се укаже.

Като указваме на горния начинъ, по когото отчетниците изъ Плѣвенското Окръжие трѣбва да постъпятъ, ний се надѣваме, че съ него възможнитѣ грѣшки ще си прѣдотвратятъ и отчетниците въ това окръжие малко по спокойно ще отдѣхнатъ.

Ако сжщитѣ грѣшки се повтарятъ и въ другитѣ окръжия, прѣпоръчваме сжщитѣ мѣрки на другаритѣ си и тамъ.

Внѣ отъ това, нѣка отчетниците защитатъ постоянната комисия по тоя въпросъ, за да се види, какво тълкование ще му даде пъкъ тя.

Запитвания и отговори.

I

Г-ну В. Кирову — Пиперково.

1) Наличността, която ревизионата комисия констатира на 2 януарий, не се записва срѣщу квитанция въ квитанционата книга, а само на горнята частъ на първата квитанция се пише *наличностъ на 31 декемврий 1906 год.* и сумата се вписва въ общата отвесна графа на сжщата книга.

Но понеже Вий сте записали сумата срѣщу квитанция, ще я оставите така безъ да я отрѣзвате отъ квитанционата книга.— За другъ пжтъ обаче, имайтѣ прѣдъ видъ казаното по горѣ.

2) Отъ гор. стражарь, който отъ началото на тази година ще пази и вашитѣ гори и ще получава частъ отъ заплатата си и отъ вашия бюджетъ, ще изкате заповѣдь отъ лѣсничея, че е назначенъ да пази горитѣ и на двѣтѣ общини и актъ за встѣпането му въ длъжностъ.

3) Заплатата на училищния слуга за ноемврий и декемврий 1906 год. можете да изплатите отъ § за дълговетѣ по текущия бюджетъ когото ще усилите съ такава сума, на каквата сж тия заплати отъ § непрѣдвидени разноски. Ако това не желаете да сторите ще чакате гласуването на бюджета за 1908 год. гдѣто ще ги прѣдвидите като дългове отъ сключени бюджети. Но да ги записвате по бюджета за 1906 год., гдѣто нѣмате кредитъ неможете, защото ще ги исплатите единъ день.

4) Макаръ служаща да получава заплата по малка отъ 10 лева, трѣбва да му правите одрѣжки за данѣкъ занятие.

5) Свидѣтелствата срѣщу които сж внесени общ. капитали въ землед. банка се записватъ въ книгата *за общ. фондове и капитали* и се съхраняватъ въ общинската каса.

6) Училищния слуга е служащъ на общо основание и получава заплата за прѣзъ цѣлата година. Заплата му ще разпрѣдѣлите за 12 мѣсеца.

Отъ вашитѣ укоражения вземаме бѣлѣжка. Но, нѣка Ви признаемъ, че тѣ не сж достатѣчни за да удовлетворятъ нашитѣ материални задѣлжения прѣдъ крѣдиторитѣ ни. Послѣднитѣ изкатъ пари, а не коража, а такива ний нѣмаме, защото малцина сж тия които плащатъ. Може би неще е далечъ деньтъ, въ когото и ний ще туримъ крѣсть на своята дѣйностъ, както направиха това мнозина наши прѣдшественици, които се заловиха да посвѣтватъ нашето съсловие. Печално е това признавание,

но когато то се налага отъ съществуващитѣ условия, всѣ пакъ то е най разумното и прѣдпочитително срѣдство.

Благодаримъ Ви горѣщо за моралната подкрѣпа.

II.

Г-ну Илия В. Минову — Гор. Сливого.

1) Лицата, които отказватъ доброволно да платятъ стойността на отпустнатитѣ имъ дворища, ще ги дадете подъ съждъ. Инакче неможете да вземете паритѣ.

Документитѣ за извършенитѣ разходи отъ кмета ще приемете и ще ги приложите къмъ издаденитѣ за изплащане суми платежни заповѣди.

2) При изплащане стари дългове освѣнитъ разноскитѣ отъ кредиторитѣ, ще изкате всички документи и основания въз основа на които общината дължи тия суми. Какви могатъ да бждатъ тия документи, това зависи отъ характера и произхождението на дългътъ.

3) Щомъ сте похарчили по § 23 по голѣми суми отъ 100 л. безъ да зназитѣ прѣдписанията на чл. чл. 42 и 43 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия и окръжното на министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи № 5115/1906 год. разхода Ви е нередовенъ и ще бжде оставенъ за ваша смѣтка.

4) При поврщане депозитнитѣ суми, разписката не се обгербова. Вносителя се подписва въ кочана на разписката обр. № 16. Ако сумата за вноса е 10 до 200 лева, разписката се обгербова съ 20 ст. гербова марка.

5) При изпълнение § 13 отъ общ. бюджетъ, когато е слѣтъ къмъ него училищния, чл. 346 отъ правилника се спазва по всѣки отдѣленъ пунктъ.

6) За внесената сума въ пост. комисия за общ. каса, помолете послѣдната или да ви достави касата., или да ви повърне сумата за да си я доставите вий.

7) Наличността отъ 1906 год. се вписва въ квитанционата книга, по указанията дадени Г-ну В. Кирову точка I въ настоящата книжка.

III.

Г-ну Ал. Конову — с. Вѣлянову.

Наредбитѣ, които пост. комисия Ви е давала отъ редъ годинъ по депозититѣ на храни въ общинскитѣ харбари, сж неизвестни за насъ. Въпросътъ Ви разбираме много добрѣ, но не можемъ да Ви дадемъ никакви упжтвания, защото както казахме, незнаемъ наредбитѣ. Споредъ насъ най добрѣ ще направите, ако обяснитѣ подробно въпроса на постоянната комисия

и отъ нея поизкайте упжтвания. Каквото Ви каже тя, това и ще направите.

IV.

Г-ну Г. Петрову — Гор. Павликени.

Чл. 346 отъ правилника не прави разлика между параграфитѣ. Щомъ училището Ви е дадено на прѣдприемачъ и общината е наела върху си нѣкой задължения, отъ сжщия параграфъ можете да харчите безъ търгъ до 100 лева, ако съвѣта е опрѣдѣлил този размѣръ.

V.

Г-ну Т. Стойкову — Селановци.

1) Противъ всички наематели на общ. ниви за 1903, 1904 и 1905 год. ще заведете дѣла за наема. По другъ начинъ неможете да го съберете.

2) Секретаръ бирника е длъженъ да изпълнява всички утвърдени постановления на общ. съвѣтъ. Сжщо така той е длъженъ да дава мнѣнието си по всички финасови въпроси което се отбѣлзва за рѣшението. А когато рѣшението бжде утвърдено въпрѣки мнѣнието на секр. бирникъ, послѣдния е длъженъ да взема бѣлѣжка отъ това и да се съобразява за въ бждаще съ тѣй разрѣшения въпросъ (окр. № 2790/906 год. на Министерството на Вхтрѣшнитѣ Работи.)

3) Гаранция дадена за секр. бирника въ една община, може да служи да служи и за друга община, но за това трѣбва да се подаде въ Финан. Министерсво заявление отъ гарантитѣ за вѣрено по нотариаленъ редъ, че тѣ сж съгласни гаранцията да служи и за другата община. Къмъ това заявление се прилага първото свидѣтелство отъ Финансово Министерство, за да бжде замѣнено съ друго.

VI.

Г-ну М. Костадиновъ — Ахматово.

1) Общинскитѣ разплодници трѣбва да се записватъ въ инвентаря, защото сж имотъ на общината.

2) За описитѣ обр. № 48 и 49 говорихме въ отдѣла служебни отъ VII книжка.

VII.

Г-ну П. Кръстеву — Бръшляница.

Споредъ чл. 48 п. д. на закона за окржжнитѣ съвѣти, прихода отъ заловенъ и продаденъ изгубенъ добитъкъ (юва) е за

смѣтка на окржжната каса. Въ общини, гдѣто продаватъ такъвъ добитъкъ и сумитѣ задържатъ въ своитѣ каси, не се изпълнява закона за окржжнитѣ съвѣти, а това значи, че ония отъ окржжното постоянно комисии не умеятъ да пазятъ интереситѣ на окржжието. Отъ това слѣдва, че практиката завѣдена въ окржжието Ви е много справедлива и закона.

VII.

Г-ну Ив. Проданову — Кара аланъ.

Отговора даденъ въ кн. V по редъ XV е до Васъ.

VIII.

Г-ну К. Антонову — Долни Джебникъ.

1) Закона за селскитѣ общини не прѣдвижда приходъ отъ налогъ върху велосепедитѣ. Този приходъ се събира само въ градскитѣ общини, на основание чл. 89 п. б отъ закона за градскитѣ общини. Слѣдователно утвърдения приходъ за събиране отъ такъвъ налогъ въ бюджета Ви е незаконенъ. Най добръ ще направите да запитате пост. комисия на какво основание е утвърдила този приходъ. Върху Васъ не може да има отговорностъ, ако не събирате такъвъ приходъ. Напротивъ отговорни ще останете, ако го събирате безъ да има за това *утвърдено рѣшение на общ. съвѣтъ.*

2) По чл. 18 и 19 отъ закона за сел. общини се прочисоохме на нѣколко пхти въ миналитѣ книжки на списанието. Подирете и ще намѣрите това що Ви е потребно.

IX.

Г-ну П. Н. Даскалову — Чаушово.

1) Платежнитѣ заповѣди съ документитѣ, които ги оправдаватъ се съшиватъ заедно съ описа обр. № 49 за всѣки три мѣсеца отдѣлно и образуватъ общи връзки.

2) Прѣписитѣ отъ постановленията за разни такси и пр. се отрисагъ къмъ оня описъ обр. 48, прѣзъ което тримѣсечие тѣ сж държани, като се нареждатъ по хронологически редъ.

X.

Г-ну А. Тодорову — Зимница.

Зеленчуковитѣ градини не подпадатъ подъ закона за благоустройството и за тѣхъ не се изка никакво позволително.